

Προς το Προεδρείο της Βουλής των Ελλήνων

ΑΝΑΦΟΡΑ

Για τους κ.κ Υπουργούς

Υγείας

Παιδείας, Θρησκευμάτων & Αθλητισμού

Θέμα : «Επιπτώσεις του νέου ΦΕΚ για τα επιτρεπόμενα είδη στα σχολικά κυλικεία – Αίτημα επανεξέτασης»

Ο Βουλευτής Μαγνησίας του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. - Π.Σ. Αλέξανδρος Μείκόπουλος διαβιβάζει ως Αναφορά την, με αρ. πρωτ. **344/24.06.2026, Επιστολή του Σωματείου Μισθωτών Κυλικείων Δημοσίων Σχολείων Ν. Μαγνησίας**, με την οποία εκφράζεται έντονη ανησυχία για το νέο ΦΕΚ που καθορίζει τα επιτρεπόμενα προς πώληση είδη στα σχολικά κυλικεία, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση ή διαβούλευση με τον κλάδο. Όπως επισημαίνεται, το νέο πλαίσιο περιλαμβάνει προβλέψεις που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα της αγοράς και της λειτουργίας των σχολικών κυλικείων, όπως:

- καθορισμό προϊόντων με γραμμάρια που **δεν υπάρχουν στην αγορά**,
- είδη που **δεν μπορούν να παρασκευαστούν** στα κυλικεία λόγω έλλειψης υποδομών,
- συσκευασίες και ποσότητες που **δεν διατίθενται εμπορικά**,
- και επιπλέον επιβαρύνσεις σε έναν κλάδο που ήδη λειτουργεί υπό **καθεστώς διατίμησης**.

Το Σωματείο Μισθωτών Κυλικείων Δημοσίων Σχολείων Ν. Μαγνησίας εκφράζει επίσης τον προβληματισμό ότι οι νέες ρυθμίσεις ενδέχεται να οδηγήσουν έμμεσα στο **κλείσιμο των σχολικών κυλικείων**, με συνέπειες τόσο για τους επαγγελματίες όσο και για τη σχολική κοινότητα.

Για τους λόγους αυτούς το **Σωματείο ζητάει:**

- Άμεση **επανεξέταση του ΦΕΚ** με συμμετοχή των εκπροσώπων του κλάδου.
- **Ουσιαστική διαβούλευση**
- Προσαρμογή των προβλέψεων σε **ρεαλιστικά δεδομένα της αγοράς** και των υποδομών.
- **Αποσαφήνιση της τιμολογιακής πολιτικής**, δεδομένων των νέων υποχρεώσεων που επιβάλλει το ΦΕΚ.

Επισυνάπτεται η Επιστολή του Σωματείου Μισθωτών Κυλικείων Δημόσιων Σχολείων Ν. Μαγνησίας και το Υπόμνημα της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας

**Κυλικείων Δημοσίων & Ιδιωτικών Σχολείων (Π.Ο.Κ.Δ.Ι.Σ.) σχετικά με την ΚΥΑ
Δ1β/Γ.Π.οικ. 21739/2026 (ΦΕΚ Β' 3060/02.06.2026)**

**Παρακαλώ για την απάντηση και τις δικές σας ενέργειες και να με ενημερώσετε
σχετικά.**

Αθήνα, 24.06.2026

**Ο καταθέτων βουλευτής
Μεϊκόπουλος Αλέξανδρος**

**ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΚΥΛΙΚΕΙΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
Π.ΜΕΛΑ 43-45 ΤΚ 38333 ΒΟΛΟΣ – ΤΗΛ [REDACTED]**

*Αρ. Πρωτ. 344
Βόλος, 24/06/2026*

Προς: κ. Αλέξανδρο Μεϊκόπουλο, Βουλευτή Μαγνησίας ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ

Θέμα: Επιπτώσεις του νέου ΦΕΚ για τα επιτρεπόμενα είδη στα σχολικά κυλικεία

Αξιότιμε Κύριε Μεϊκόπουλε,

Με την παρούσα επιστολή, το Σωματείο Σχολικών Κυλικείων Μαγνησίας επιθυμεί να εκφράσει την έντονη ανησυχία και δυσαρέσκεία του σχετικά με το νέο ΦΕΚ που καθορίζει τα επιτρεπόμενα προς πώληση είδη στα σχολικά κυλικεία.

Το εν λόγω πλαίσιο θεσπίστηκε χωρίς καμία προηγούμενη ενημέρωση ή επικοινωνία με τους φορείς εκπροσώπησης του κλάδου μας, ενώ δεν προηγήθηκε καμία ουσιαστική διαβούλευση. Η απουσία διαλόγου έχει οδηγήσει σε αποφάσεις που, δυστυχώς, βρίσκονται εκτός της πραγματικότητας της καθημερινής λειτουργίας των σχολικών κυλικείων.

Ενδεικτικά αναφέρουμε τα εξής:

- Προβλέπονται προϊόντα με συγκεκριμένα γραμμάρια (π.χ. τυρόπιτα 100 γραμμαρίων), τα οποία δεν αντιστοιχούν σε υπαρκτές εμπορικές ή παραγωγικές προδιαγραφές της αγοράς.
- Περιλαμβάνονται είδη όπως το βραστό κοτόπουλο, των οποίων η παρασκευή δεν είναι εφικτή στα σχολικά κυλικεία λόγω έλλειψης των απαραίτητων υποδομών και εξοπλισμού.
- Ορίζονται συσκευασίες και ποσότητες (π.χ. 40 γραμμαρίων) που δεν διατίθενται στην αγορά, καθιστώντας αδύνατη την προμήθεια και διάθεσή τους.
- Τα σχολικά κυλικεία λειτουργούν ήδη υπό καθεστώς διατίμησης, γεγονός που περιορίζει σημαντικά τη δυνατότητα προσαρμογής σε νέα δεδομένα κόστους και προμηθειών.

Με βάση τα παραπάνω, γεννάται εύλογα το ερώτημα: προτίθεται το Υπουργείο Ανάπτυξης να αναπροσαρμόσει τον κατάλογο τιμών σύμφωνα με τα νέα δεδομένα που επιβάλλει το ΦΕΚ;

ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΚΥΛΙΚΕΙΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
Π.ΜΕΛΑ 43-45 ΤΚ 38333 ΒΟΛΟΣ – ΤΗΛ [REDACTED]

Παράλληλα, δεν μπορούμε να μην εκφράσουμε τον προβληματισμό μας για το αν ο απώτερος σκοπός αυτών των ρυθμίσεων οδηγεί, έμμεσα ή άμεσα, στο κλείσιμο των σχολικών κυλικείων, πλήττοντας έναν ολόκληρο επαγγελματικό κλάδο αλλά και την εύρυθμη λειτουργία της σχολικής κοινότητας.

Ζητούμε:

- Την άμεση επανεξέταση του ΦΕΚ με τη συμμετοχή των εκπροσώπων του κλάδου.
- Τη διεξαγωγή ουσιαστικής διαβούλευσης.
- Την προσαρμογή των προβλέψεων σε ρεαλιστικά δεδομένα της αγοράς και των υποδομών.
- Την αποσαφήνιση της τιμολογιακής πολιτικής σε συνάρτηση με τις νέες υποχρεώσεις.

Είμαστε στη διάθεσή σας για διάλογο και συνεργασία, με στόχο τη διασφάλιση της υγιεινής διατροφής των μαθητών, αλλά και της βιωσιμότητας των σχολικών κυλικείων.

ΜΕΤΑ ΤΙΜΗΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
[REDACTED]
ΚΑΝΑΒΙΤΣΑ ΔΩΡΟΘΕΑ

Η ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
[REDACTED]
ΜΟΥΛΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

Αρ. Πρωτοκόλλου:

Αθήνα, 16^η Ιουνίου 2026

Προς:

Υπουργείο Υγείας:
Γραφείο Αναπληρώτριας Υπουργού Υγείας, κας Ειρήνης Αγαπηδάκη (minister@moh.gov.gr)
Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Ποιότητας Ζωής
Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Υγιεινής Περιβάλλοντος (ddy@moh.gov.gr)
Κεντρικό Πρωτόκολλο Υπουργείου Υγείας (protokollo@moh.gov.gr)

Κοινοποίηση:

Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού
Γραφείο Υπουργού (minister@minedu.gov.gr)
Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.) (info@kedke.gr)
Βουλή των Ελλήνων
Διαρκής Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων
Διαρκής Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων

Θέμα: Υπόμνημα επί της Κ.Υ.Α. Δ1β/Γ.Π.οικ. 21739/2026 (ΦΕΚ Β' 3060/02.06.2026) περί κανόνων υγιεινής σχολικών κυλικείων, χώρων εστίασης και αυτόματων πωλητών εντός σχολικών μονάδων: Προτάσεις για ένα λειτουργικό, αναλογικό και κοινωνικά δίκαιο πλαίσιο εφαρμογής.

Αξιότιμη κυρία Αναπληρώτρια Υπουργέ,
Αξιότιμοι κύριοι/-ες,

Η Πανελλήνια Ομοσπονδία Κυλικείων Δημοσίων και Ιδιωτικών Σχολείων (Π.Ο.Κ.Δ.Ι.Σ.), ως δευτεροβάθμια συνδικαλιστική και επαγγελματική οργάνωση που εκπροσωπεί πανελλαδικά τα σχολικά κυλικεία δημοσίων και ιδιωτικών σχολικών μονάδων, καταθέτει το παρόν υπόμνημα επί της ως άνω Κοινής Υπουργικής Απόφασης, με την οποία θεσπίζονται νέοι κανόνες υγιεινής και νέος κατάλογος επιτρεπόμενων προϊόντων στα σχολικά σημεία διάθεσης τροφίμων επηρεάζοντας δομικά τη λειτουργία τους.

Η Ομοσπονδία αναγνωρίζει τους σκοπούς δημοσίου συμφέροντος που υπηρετεί η Κ.Υ.Α., ήτοι την προστασία της υγείας των μαθητών, την πρόληψη της παιδικής παχυσαρκίας και την προαγωγή υγιεινών διατροφικών συνηθειών από την παιδική ηλικία. Οι σκοποί αυτοί δεν τίθενται υπό αμφισβήτηση, αντιθέτως, αποτελούν την κοινή αφετηρία της Π.Ο.Κ.Δ.Ι.Σ. και της Πολιτείας.

Με το παρόν υπόμνημα, η Ομοσπονδία υποβάλλει συγκεκριμένες, εφαρμόσιμες προτάσεις προς την κατεύθυνση της διασφάλισης ότι το νέο πλαίσιο θα καταστεί πράγματι λειτουργικό, αναλογικό και κοινωνικά δίκαιο, ώστε να παράγει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα για τη δημόσια υγεία χωρίς να οδηγήσει σε αδυναμία εφαρμογής ή σε άνιση μεταχείριση των διοικουμένων, διατηρώντας τη βιωσιμότητα των διαχειριστών κυλικείων.

Με τιμή,

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΜΑΣΤΡΑΝΤΩΝΑ ΜΥΡΣΙΝΗ

Η ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΤΣΙΡΙΔΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑ

**ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΚΥΛΙΚΕΙΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
(Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ.)**

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Επί της Κ.Υ.Α. Δ1β/Γ.Π.οικ. 21739/2026

(ΦΕΚ Β' 3060/02.06.2026)

*«Προτάσεις για ένα λειτουργικό, αναλογικό
και κοινωνικά δίκαιο πλαίσιο σχολικής διατροφής»*

Υποβάλλεται προς:

Υπουργείο Υγείας • Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού
Κοινοποίηση: Βουλή των Ελλήνων • Κ.Ε.Δ.Ε. • λοιποί συναρμόδιοι φορείς

Αθήνα, Ιούνιος 2026

σελίδα 2 από 37

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Δήλωση Αρχών	5
2. Εισαγωγή	6
2.1. Ο ρόλος της Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ.	6
2.2. Ο ρόλος των σχολικών κυλικείων	6
2.3. Τα κυλικεία ως ελεγχόμενα σημεία διάθεσης τροφίμων	7
3. Απουσία θεσμικής διαβούλευσης.....	7
4. Μεταβατική περίοδος εφαρμογής.....	8
5. Αυτόματοι πωλητές και ο όρος «τεκμηριωμένοι λόγοι»	10
6. Περιορισμένο πεδίο εφαρμογής και ανάγκη ενιαίας αντιμετώπισης του σχολικού διατροφικού περιβάλλοντος	12
7. Διαφοροποίηση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.....	14
8. Η μετατροπή των κυλικείων σε πλήρως τεκμηριωμένες «επιχειρήσεις τροφίμων»	15
8.1. Ειδικός υγειονομικός κίνδυνος: τρόφιμα υψηλού κινδύνου	16
8.2. Η χωρική αδυναμία των κυλικείων.....	17
9. Η αρχή της αναλογικότητας	17
10. Το κόστος συμμόρφωσης.....	18
11. Διατιμημένα προϊόντα και όροι των συμβάσεων παραχώρησης.....	20
11.1. Περιορισμός του μισθώματος και αποτροπή παύσης λειτουργίας.....	21
11.2. Μεταρρύθμιση του διαγωνισμού: πέρα από το κριτήριο της τιμής.....	22
11.3. Επαγγελματική επάρκεια και αδειοδότηση για την προστασία των μαθητών	22
12. Voucher υγιεινής διατροφής: η κοινωνική διάσταση	23
13. Καμπάνια ενημέρωσης και αλλαγής διατροφικής συμπεριφοράς.....	24
14. Διεύρυνση και επιστημονική επικαιροποίηση του καταλόγου προϊόντων	25
14.1. Προϊόντα για μαθητές με ειδικές διατροφικές ανάγκες.....	26
14.2. Εναλλακτικές επιλογές χαμηλής περιεκτικότητας σε ζάχαρη και λιπαρά.....	26
14.3. Διεύρυνση των επιλογών ροφημάτων και πρωτεϊνικών τροφίμων	26
15. Διεθνής εμπειρία και ευρωπαϊκά εργαλεία στήριξης.....	27
15.1. Το ολλανδικό μοντέλο «De Gezonde Schoolkantine».....	27
15.2. Οι ευρωπαϊκές οδηγίες HEPS και το δίκτυο SHE.....	28
15.3. Ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία	28
16. Συγκεντρωτικές προτάσεις της Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ.....	29
17. Καταληκτικές παρατηρήσεις	31
Παράρτημα Ι: Πίνακας ενδεικτικού κόστους συμμόρφωσης.....	33

Παράρτημα ΙΙ: Διάταξη Κ.Υ.Α. / Στρέβλωση / Πρόταση Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ.....	34
Πηγές και παραπομπές	36
Ενωσιακό δίκαιο	36
Εθνική νομοθεσία και κανονιστικές πράξεις.....	36
Μέτρα περιόδου πανδημίας COVID-19.....	36
Ευρωπαϊκή εμπειρία και εργαλεία πολιτικής.....	36

1. Δήλωση Αρχών

Η Πανελλήνια Ομοσπονδία Κυλικίων Δημοσίων και Ιδιωτικών Σχολείων (Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ.) υποβάλλει το παρόν υπόμνημα με αίσθημα θεσμικής ευθύνης και με γνώμονα την εποικοδομητική συνεργασία με την Πολιτεία. Η Ομοσπονδία αναγνωρίζει εξαρχής και χωρίς επιφύλαξη ότι η προστασία της δημόσιας υγείας, η πρόληψη της παιδικής παχυσαρκίας και η προαγωγή υγιεινών διατροφικών συνηθειών από την παιδική ηλικία αποτελούν θεμιτούς, σημαντικούς και επιτακτικούς σκοπούς δημοσίου συμφέροντος. Οι σκοποί αυτοί δεν τίθενται υπό αμφισβήτηση από κανένα σημείο του παρόντος κειμένου· αντιθέτως, αποτελούν την κοινή αφετηρία της Ομοσπονδίας και της Διοίκησης.

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. στηρίζει τους στόχους της Κ.Υ.Α. Δ1β/Γ.Π.οικ. 21739/2026. Θεωρεί ότι η θέσπιση σαφών κανόνων υγιεινής και η ρύθμιση των επιτρεπόμενων προϊόντων στα σχολικά σημεία διάθεσης τροφίμων αποτελεί θετικό βήμα για την υγεία των μαθητών και των μαθητριών. Η κριτική που ακολουθεί δεν αφορά τη σκοπιμότητα της ρύθμισης, αλλά αποκλειστικά τους όρους εφαρμογής της, ώστε αυτή να καταστεί πράγματι λειτουργική, αναλογική και κοινωνικά δίκαιη.

«Η προστασία της υγείας των μαθητών δεν επιτυγχάνεται μόνο με την επιβολή κανόνων, αλλά με τη διαμόρφωση ενός πλαισίου εφαρμοσίμου, αναλογικού και κοινωνικά δίκαιου, το οποίο θα στηρίζεται στη συνεργασία της Πολιτείας με τους φορείς που καλούνται να το υπηρετήσουν καθημερινά.»

Με βάση την αρχή αυτή, η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. δηλώνει ότι τα μέλη της δεν αντιπαρατίθενται στη ρύθμιση, αντιθέτως, επιθυμούν να αποτελέσουν τους πρώτους και πλέον αξιόπιστους εφαρμοστές της. Ένας κανόνας που δεν μπορεί να εφαρμοστεί ομοιόμορφα στο σύνολο της επικράτειας, ή που μετακυλίζει δυσανάλογο βάρος σε μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις, κινδυνεύει να αποτύχει στον ίδιο τον σκοπό του. Το παρόν υπόμνημα κατατίθεται ακριβώς για να αποτραπεί ένα τέτοιο ενδεχόμενο και να διασφαλιστεί ότι το νέο πλαίσιο θα παράγει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα για τη δημόσια υγεία.

2. Εισαγωγή

2.1. Ο ρόλος της Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ.

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. αποτελεί τον δευτεροβάθμιο συνδικαλιστικό και επαγγελματικό φορέα εκπροσώπησης των διαχειριστών κυλικείων που δραστηριοποιούνται εντός των δημόσιων και ιδιωτικών σχολικών μονάδων της χώρας. Μέσω των πρωτοβάθμιων σωματείων-μελών της, η Ομοσπονδία εκπροσωπεί εκατοντάδες μικρές, κατά κανόνα οικογενειακές, επιχειρήσεις που λειτουργούν τα σχολικά κυλικεία βάσει συμβάσεων παραχώρησης με τους αρμόδιους φορείς (Δήμους/Δημοτικές Επιτροπές και, κατά το παρελθόν, Σχολικές Επιτροπές). Τα μέλη της διαθέτουν πολυετή, καθημερινή και πρακτική εμπειρία στη λειτουργία ελεγχόμενων σημείων διάθεσης τροφίμων εντός σχολικού περιβάλλοντος.

Η Ομοσπονδία έχει σταθερά ταχθεί υπέρ της αναβάθμισης της ποιότητας των διατιθέμενων προϊόντων και υπέρ της ενίσχυσης των κανόνων υγιεινής. Διαθέτει τη θεσμική νομιμοποίηση και τη συσσωρευμένη τεχνογνωσία να συμβάλει ουσιαστικά στη διαμόρφωση και την εφαρμογή της δημόσιας πολιτικής σχολικής διατροφής.

2.2. Ο ρόλος των σχολικών κυλικείων

Το σχολικό κυλικείο δεν αποτελεί απλώς εμπορικό σημείο πώλησης. Είναι ένας θεσμικός χώρος εντός της σχολικής κοινότητας, στενά συνυφασμένος με την καθημερινότητα των μαθητών. Όπως ρητά αναγνωρίζει και το άρθρο 1 της Κ.Υ.Α., το σχολείο οφείλει να αποτελεί υποστηρικτικό περιβάλλον που προάγει τις ορθές διατροφικές επιλογές και λειτουργεί ως χώρος ενημέρωσης και εφαρμογής των αρχών της υγιεινής διατροφής. Στην πράξη, ο φορέας που υλοποιεί αυτή τη φιλοσοφία επί καθημερινής βάσεως είναι ο διαχειριστής του κυλικείου.

Ο διαχειριστής του κυλικείου είναι εκείνος που επιλέγει προμηθευτές, ελέγχει ετικέτες, διαχειρίζεται τις θερμοκρασίες, εφαρμόζει τους κανόνες υγιεινής και έρχεται σε άμεση, καθημερινή επαφή με τους μαθητές. Είναι, με άλλα λόγια, ο τελικός εφαρμοστής της πολιτικής δημόσιας υγείας στο πεδίο. Καμία ρύθμιση σχολικής διατροφής δεν μπορεί να επιτύχει χωρίς την ενεργό, ενημερωμένη και πρόθυμη συμμετοχή του.

2.3. Τα κυλικεία ως ελεγχόμενα σημεία διάθεσης τροφίμων

Σε αντίθεση με τα εξωσχολικά καταστήματα, τα περίπτερα και τις υπηρεσίες παράδοσης τροφίμων, το σχολικό κυλικείο είναι ήδη ένα πλήρως ελεγχόμενο και εποπτευόμενο σημείο. Υπόκειται σε υγειονομικούς ελέγχους, σε όρους σύμβασης παραχώρησης, σε επιτήρηση από τη διεύθυνση του σχολείου και τον αρμόδιο φορέα (Δήμο/Δημοτική Επιτροπή), και σε διατίμηση προϊόντων. Αυτή η ιδιότητα του ελεγχόμενου σημείου είναι, παραδόξως, τόσο το πλεονέκτημα όσο και η αδυναμία του πλαισίου: το κυλικείο μπορεί να ρυθμιστεί αποτελεσματικά, αλλά αν ρυθμιστεί μόνο αυτό, ο μαθητής απλώς θα στραφεί στις ανεξέλεγκτες εναλλακτικές πηγές τροφίμων. Το ζήτημα αυτό αναπτύσσεται εκτενώς στην ενότητα 6 του παρόντος.

3. Απουσία θεσμικής διαβούλευσης

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. επισημαίνει με θεσμική ευθύνη ένα ουσιώδες έλλειμμα στη διαδικασία έκδοσης της Κ.Υ.Α. Από το προοίμιο της απόφασης προκύπτει ότι αυτή εδράζεται στην επιστημονική γνωμοδότηση της Εθνικής Επιτροπής Διατροφής της 27.1.2025. Δεν προκύπτει, ωστόσο, από κανένα σημείο της πράξης ότι προηγήθηκε διαβούλευση με τους φορείς που καλούνται να την εφαρμόσουν στην πράξη.

«Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ., παρά τον θεσμικό της ρόλο και την πολυετή εμπειρία των μελών της, δεν κλήθηκε να συμμετάσχει σε καμία διαδικασία διαβούλευσης πριν από την έκδοση της Κ.Υ.Α., παρότι τα μέλη της αποτελούν τους άμεσους εφαρμοστές των προβλέψεών της.»

Η παρατήρηση αυτή δεν εγείρεται με όρους τυπικής ή συντεχνιακής διεκδίκησης, αλλά με βάση τις θεμελιώδεις αρχές της καλής νομοθέτησης. Οι αρχές της καλής νομοθέτησης και της συμμετοχικής διακυβέρνησης συνηγορούν υπέρ της προηγούμενης ακρόασης και ουσιαστικής συμμετοχής των άμεσα ενδιαφερόμενων φορέων, ιδίως όταν μια πράξη επιβάλλει νέες υποχρεώσεις σε μεγάλο αριθμό διοικουμένων. Η διαβούλευση δεν είναι διατύπωση ευγένειας, αλλά εργαλείο που βελτιώνει ουσιαστικά την ποιότητα και την εφαρμοσιμότητα του κανόνα.

Η αρχή της συμμετοχικής διακυβέρνησης επιβάλλει την έγκαιρη ακρόαση των άμεσα ενδιαφερόμενων, αν όχι άμεσα θιγόμενων. Οι διαχειριστές των κυλικείων γνωρίζουν εκ των έσω τις πρακτικές δυσχέρειες που αναπτύσσονται στις επόμενες ενότητες: τα

προβλήματα χωροταξίας των κυλικείων, τους περιορισμούς του διαθέσιμου εξοπλισμού, τα ζητήματα εφοδιαστικής αλυσίδας στις νησιωτικές και ορεινές περιοχές, τη συμπεριφορά των ίδιων των καταναλωτών-μαθητών. Η έγκαιρη ενσωμάτωση αυτής της γνώσης θα είχε αποτρέψει αρκετές από τις δυσλειτουργίες που εντοπίζονται.

Η αρχή της αποτελεσματικότητας των δημόσιων πολιτικών συμπληρώνει το επιχείρημα. Μια ρύθμιση που σχεδιάζεται χωρίς τη συμβολή των εφαρμοστών της κινδυνεύει να αποκλίνει σημαντικά κατά την εφαρμογή της από τον αρχικό της στόχο. Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. δεν ζητά την ακύρωση ή την απόλυτη αναστολή της Κ.Υ.Α., ζητά την άμεση θεσμοθέτηση ενός μόνιμου διαύλου συνεργασίας ώστε το έλλειμμα αυτό να θεραπευθεί στο στάδιο της εφαρμογής, μέσω της σύστασης κοινής ομάδας εργασίας (βλ. ενότητα 16, πρόταση 8)

Είναι ενδεικτικό δε, ότι ήδη από τον Νοέμβριο 2023 η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ., μέσω σωματείου-μέλους της, είχε αναθέσει σε ομάδα Υγιεινολόγων επιστημονικά τεκμηριωμένη πρόταση διεύρυνσης του καταλόγου, η οποία δεν αξιοποιήθηκε. Η Ομοσπονδία είχε επομένως επιστημονικό υλικό έτοιμο για κατάθεση σε διαβούλευση στην οποία ουδέποτε κλήθηκε να συμμετέχει.

4. Μεταβατική περίοδος εφαρμογής

Το κρίσιμότερο πρακτικό ζήτημα της Κ.Υ.Α. αφορά τον χρόνο εφαρμογής της. Σύμφωνα με το άρθρο 11, η ισχύς της αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δηλαδή από τις 2 Ιουνίου 2026, με ρητή πρόβλεψη ότι οι αρμόδιοι φορείς οφείλουν να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες συμμόρφωσης ώστε το σχολικό έτος 2026-2027 να εκκινήσει με τις νέες προβλέψεις.

Η χρονική αυτή πρόβλεψη δημιουργεί σοβαρές πρακτικές δυσχέρειες και, για σημαντικό αριθμό κυλικείων, αντικειμενική αδυναμία πλήρους συμμόρφωσης μέχρι την έναρξη του σχολικού έτους καθιστώντας, εν τοις πράγμασι, την ΚΥΑ ανέφικτη και ανεφάρμοστη. Η Κ.Υ.Α. δημοσιεύθηκε στις 2.6.2026, ελάχιστες ημέρες πριν από τη λήξη του διδακτικού έτους και την έναρξη της θερινής διακοπής λειτουργίας των σχολείων, σε χρόνο που οι ενδοσχολικές και πανελλαδικές εξετάσεις δεν επιτρέπουν, όχι μόνο τις απαιτούμενες εργασίες προς την εφαρμογή της ΚΥΑ, αλλά ούτε την ίδια τη λειτουργία των κυλικείων. Κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο τα σχολεία είναι κλειστά, οι αρμόδιες υπηρεσίες των Δήμων (Δημοτικές Επιτροπές) υπολειτουργούν και οι διαχειριστές των κυλικείων

δεν έχουν φυσική πρόσβαση στους χώρους. Στην πράξη, απομένει διάστημα συγκεκριμένων ημερών στις αρχές Σεπτεμβρίου για την υλοποίηση μεταβολών που είναι ουσιώδεις και δαπανηρές.

Οι απαιτούμενες αλλαγές δεν είναι διοικητικής ή τυπικής φύσεως. Πρόκειται για ουσιαστική αναδιοργάνωση της λειτουργίας κάθε κυλικείου, η οποία περιλαμβάνει:

- Σύστημα HACCP: εκπόνηση ή επικαιροποίηση μελέτης αυτοελέγχου, ανάπτυξη και τεκμηρίωση των διαδικασιών, ενσωμάτωση των νέων κατηγοριών προϊόντων και των αντίστοιχων κινδύνων, όπου το είδος και η πολυπλοκότητα της δραστηριότητας το απαιτούν.
- Εξοπλισμό: προμήθεια και εγκατάσταση ψυχόμενων βιτρινών που διασφαλίζουν θερμοκρασίες κάτω των 5°C, θερμοθαλάμων άνω των 60°C, καταλλήλων φούρνων αναθέρμανσης, θερμομέτρων και μέσων καταγραφής θερμοκρασίας, τα οποία, μολονότι δεν απαιτούνται τυπικά σε κάθε κυλικείο ανεξαρτήτως δραστηριότητας, καθίστανται στην πράξη αναγκαία για τη διάθεση επαρκούς ποικιλίας επιτρεπόμενων προϊόντων και για τη διατήρηση της οικονομικής βιωσιμότητας του κυλικείου.
- Εκπαίδευση: υποχρεωτική κατάρτιση του προσωπικού σύμφωνα με την υπ' αρ. 110581/2025 υπουργική απόφαση, η οποία απαιτεί χρόνο για τον προγραμματισμό, την υλοποίηση και την πιστοποίηση των προγραμμάτων.
- Αρχεία τεκμηρίωσης: δημιουργία και τήρηση αρχείων προσωπικού, νερού, καθαρισμού-απολύμανσης, απεντόμωσης-μυοκτονίας, θερμοκρασιών, πρώτων υλών και προμηθευτών, καθώς και κατάστασης αλλεργιογόνων.
- Αναδιοργάνωση προϊόντων: εξάντληση των υφιστάμενων αποθεμάτων, εξεύρεση νέων προμηθευτών για συμμορφούμενα προϊόντα, επαναδιαπραγμάτευση τιμών και αναδιαμόρφωση ολόκληρης της σύνθεσης διάθεσης. Πολλά από τα νέα συμμορφούμενα προϊόντα δεν είναι σήμερα ευρέως διαθέσιμα στη χονδρική αγορά και απαιτείται χρόνος ωρίμανσης της προσφοράς.

Η ασφυκτική προθεσμία δημιουργεί τον κίνδυνο μαζικής, μη εκούσιας μη συμμόρφωσης κατά την έναρξη του σχολικού έτους, όχι λόγω απροθυμίας, αλλά λόγω αντικειμενικής αδυναμίας. Αυτό θα έπληττε την ίδια την αξιοπιστία της ρύθμισης και θα οδηγούσε σε άνιση μεταχείριση, καθώς οι μεγαλύτερες ή ευνοϊκότερα τοποθετημένες επιχειρήσεις θα

συμμορφώνονταν ταχύτερα από τις μικρές, νησιωτικές ή ορεινές, ενώ όλοι οι διαχειριστές κυλικείων θα ήταν αντιμέτωποι με τις προβλεπόμενες διοικητικές και λοιπές κυρώσεις, αναλόγως του είδους και της βαρύτητας της παράβασης λόγω μη εφαρμογής του τιθέμενου πλαισίου, χωρίς δική τους ευθύνη, εκ του ασφυκτικού χρόνου εφαρμογής.

Για τους λόγους αυτούς, η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. προτείνει τη θέσπιση **μεταβατικής περιόδου ενός πλήρους σχολικού έτους**, δηλαδή ομαλής εφαρμογής με πλήρη ισχύ από την έναρξη του σχολικού έτους 2027-2028, με παράλληλη δυνατότητα εθελοντικής πρόωρης συμμόρφωσης. Κατά τη μεταβατική περίοδο, οι έλεγχοι να έχουν χαρακτήρα ενημερωτικό και συμβουλευτικό αντί κυρωτικού, ώστε να διασφαλιστεί η ομαλή προσαρμογή του συνόλου των κυλικείων.

5. Αυτόματοι πωλητές και ο όρος «τεκμηριωμένοι λόγοι»

Το άρθρο 2 παρ. 4 της Κ.Υ.Α. επιτρέπει τη λειτουργία αυτόματου πωλητή τροφίμων «σε περιπτώσεις κατά τις οποίες διαπιστώνεται αδυναμία λειτουργίας σχολικού κυλικείου λόγω έλλειψης κατάλληλου χώρου ή άλλων τεκμηριωμένων λόγων». Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. εντοπίζει στη διατύπωση αυτή σημαντική ασάφεια, η οποία δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου.

Ο όρος «τεκμηριωμένοι λόγοι» είναι αόριστη νομική έννοια. Η Κ.Υ.Α. δεν προσδιορίζει ποιο όργανο διαπιστώνει τη συνδρομή των λόγων αυτών, με ποια διαδικασία, βάσει ποιων κριτηρίων και με ποια τεκμηρίωση. Η απουσία αντικειμενικών κριτηρίων παράγει τρεις διακριτές δυσμενείς συνέπειες:

- Ανασφάλεια δικαίου: ο διαχειριστής του κυλικείου και η σχολική μονάδα ή ο Δήμος δεν γνωρίζουν εκ των προτέρων ποιες περιστάσεις θεμελιώνουν νομίμως την εγκατάσταση αυτόματου πωλητή.
- Αποκλίνουσες ερμηνείες: διαφορετικές Διευθύνσεις Υγειονομικού Ελέγχου, διαφορετικές σχολικές επιτροπές και διαφορετικοί ΟΤΑ ενδέχεται να ερμηνεύσουν την ίδια διάταξη με ασύμβατο μεταξύ τους τρόπο.
- Άνιση μεταχείριση: όμοιες καταστάσεις κινδυνεύουν να αντιμετωπιστούν ανομοιόμορφα ανά Περιφέρεια, κατά παράβαση της αρχής της ισότητας. Παράλληλα, η ευρεία ερμηνεία του όρου ενδέχεται να οδηγήσει στην αντικατάσταση

λειτουργικών κυλικείων από αυτόματους πωλητές, υπονομεύοντας την απασχόληση και την ίδια την ποιότητα του ελέγχου που το επανδρωμένο κυλικείο εξασφαλίζει.

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. προτείνει την **άμεση έκδοση ερμηνευτικής εγκυκλίου** που θα αποσαφηνίζει:

- α. τους ειδικούς, αντικειμενικά διαπιστούμενους λόγους που δικαιολογούν τη λειτουργία αυτόματου πωλητή,
- β. το αρμόδιο όργανο και τη διαδικασία διαπίστωσης
- γ. τα απαιτούμενα δικαιολογητικά τεκμηρίωσης, και
- δ. τη ρητή πρόβλεψη ότι η ύπαρξη λειτουργικού επανδρωμένου κυλικείου προηγείται και ότι ο αυτόματος πωλητής αποτελεί επικουρική και όχι ισοδύναμη λύση. Επισημαίνεται θετικά ότι η Κ.Υ.Α. ήδη υπαγάγει τους αυτόματους πωλητές στον ίδιο κατάλογο επιτρεπόμενων προϊόντων με τα κυλικεία, στοιχείο με το οποίο η Ομοσπονδία συμφωνεί.

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. προτείνει, επιπλέον, να προσδιοριστεί με σαφήνεια το πλαίσιο λειτουργίας και διάθεσης προϊόντων μέσω αυτόματων πωλητών, ώστε αυτό να είναι ισοδύναμο και ομοιόμορφο με το νομικό και συμβατικό πλαίσιο που διέπει την εκμίσθωση και λειτουργία ενός επανδρωμένου σχολικού κυλικείου. Η εξίσωση αυτή διασφαλίζει ότι ο αυτόματος πωλητής υπόκειται στις ίδιες απαιτήσεις ποιότητας, ελέγχου και υγιεινής, αποτρέποντας τη δημιουργία ενός λιγότερο ελεγχόμενου διαύλου διάθεσης τροφίμων εντός του σχολικού χώρου.

Στο ζήτημα αυτό υφίσταται και μια ουσιαδής οικονομική ανισότητα. Το μίσθωμα του σχολικού κυλικείου υπολογίζεται κατά κανόνα ανά εγγεγραμμένο μαθητή, δηλαδή αποτελεί σταθερό κόστος ανεξάρτητο των πραγματικών πωλήσεων, ενώ η εγκατάσταση αυτόματου πωλητή τιμολογείται συνήθως ανά τετραγωνικό μέτρο ή με πάγιο τέλος όπως προκύπτει από συμβάσεις ή πρακτικές παραχώρησης που έχουν τεθεί υπόψη της Ομοσπονδίας. Υπό το νέο, περιορισμένο μείγμα προϊόντων, που αναμένεται να μειώσει τον τζίρο, το μοντέλο «ανά μαθητή» καθίσταται δυσανάλογα επαχθές σε σχέση με το μοντέλο «ανά τετραγωνικό» του αυτόματου πωλητή και μάλιστα για τη διάθεση του ίδιου ακριβώς εμπορεύματος, αλλά με πολλαπλάσιο κόστος συμμόρφωσης (HACCP, προσωπικό, εξοπλισμός) που βαρύνει αποκλειστικά τον διαχειριστή κυλικείου. Η

στρέβλωση αυτή πρέπει να αντιμετωπιστεί στο πλαίσιο της οικονομικής εξισορρόπησης των συμβάσεων (βλ. ενότητα 11).

6. Περιορισμένο πεδίο εφαρμογής και ανάγκη ενιαίας αντιμετώπισης του σχολικού διατροφικού περιβάλλοντος

Η σοβαρότερη ουσιαστική αντίφαση της Κ.Υ.Α. είναι η ακόλουθη: το πλαίσιο ρυθμίζει με μεγάλη αυστηρότητα ένα μόνο σημείο διάθεσης τροφίμων, το σχολικό κυλικείο, ενώ αφήνει ανεξέλεγκτη την είσοδο μη επιτρεπόμενων τροφίμων στον σχολικό χώρο από κάθε άλλη πηγή.

Ο μαθητής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ιδίως, μπορεί ελεύθερα:

- να φέρει τρόφιμα από το σπίτι ή από εξωσχολικά καταστήματα και περίπτερα κατά την προσέλευσή του στο σχολείο
- να προμηθευτεί προϊόντα από καταστήματα πέριξ του σχολείου κατά τα διαλείμματα ή την αποχώρηση, και
- σε πολλές περιπτώσεις, να παραγγείλει φαγητό μέσω υπηρεσιών διανομής (delivery) που παραδίδεται στην είσοδο, ή στην περιφράξη του σχολείου.

Καμία από αυτές τις πηγές δεν υπόκειται στους κανόνες της Κ.Υ.Α.

Η συνέπεια είναι διπλή και αυτοαναιρετική για τον στόχο της ρύθμισης:

- α. ο διατροφικός στόχος υπονομεύεται: ο μαθητής που στερείται ενός προϊόντος εντός του κυλικείου το προμηθεύεται απρόσκοπτα από δίπλα, οπότε η συνολική πρόσληψη δεν μεταβάλλεται ουσιαστικά, ενώ η ρύθμιση χάνει αξιοπιστία στα μάτια της σχολικής κοινότητας.
- β. παράγεται στρέβλωση ανταγωνισμού εις βάρος του ελεγχόμενου κυλικείου: ο νομοταγής διαχειριστής κυλικείου επιβαρύνεται με κόστος συμμόρφωσης και απώλεια τζίρου, ενώ η ζήτηση μετατοπίζεται προς ανεξέλεγκτες πηγές, οι οποίες ούτε διατροφικό ούτε υγειονομικό έλεγχο υφίστανται για το αγοραστικό μαθητικό κοινό που παραμένει ταυτόσημο.

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. δεν προτείνει την επιβολή ελέγχων στα προσωπικά αντικείμενα των μαθητών ούτε την παρακώλυση των οικογενειακών επιλογών. Προτείνει, ωστόσο, τη

διαμόρφωση ενιαίου πλαισίου σχολικής διατροφικής πολιτικής, με γνώμονα πρωτίστως την ασφάλεια και την υγεία των μαθητών, το οποίο:

- α. να ρυθμίζει, για λόγους ασφάλειας και ελέγχου της εισόδου τροφίμων αγνώστου προέλευσης, τη διαχείριση εξωτερικών παραδόσεων τροφίμων (delivery) εντός του σχολικού χώρου κατά τη διάρκεια του ωραρίου λειτουργίας
- β. να διασφαλίζεται, σε συνεργασία με τη διεύθυνση και τον σύλλογο διδασκόντων κάθε σχολικής μονάδας, η εφαρμογή των κανόνων εποπτείας και μη αποχώρησης των ανήλικων μαθητών κατά τη διάρκεια του σχολικού ωραρίου, για λόγους ασφάλειας και προστασίας τους
- γ. να συνοδεύεται από συντονισμένη πολιτική με τους ΟΤΑ ως προς το περιβάλλον πέριξ των σχολείων, και
- δ. πρωτίστως, να αντιμετωπίζει το ζήτημα μέσω ενημέρωσης και διαμόρφωσης συνείδησης (βλ. ενότητα 13), ώστε ο μαθητής να επιλέγει συνειδητά το υγιεινό προϊόν.

Ως προς τα τρόφιμα που μεταφέρουν οι μαθητές από το σπίτι, η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. δεν εισηγείται καμία απαγόρευση ή έλεγχο. Προτείνει, αντιθέτως, την έκδοση μιας μη δεσμευτικής, καθοδηγητικής σύστασης προς τους γονείς, αντίστοιχης κατά πνεύμα με τις προδιαγραφές του Παραρτήματος Ι, η οποία θα λειτουργεί ως εργαλείο ενημέρωσης και όχι ως κανόνας επιβολής, ενισχύοντας τη συνέπεια του διατροφικού μηνύματος σε όλο το σχολικό περιβάλλον.

Οι προτάσεις αυτές δεν αποτελούν επινόηση συνδικαλιστικών συμφερόντων, αλλά αντίθετα συνιστούν διεθνώς αναγνωρισμένα μέτρα δημόσιας υγείας. Οι ευρωπαϊκές κατευθυντήριες οδηγίες HEPS (Healthy Eating and Physical Activity in Schools), που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημόσιας Υγείας της Ε.Ε. και του δικτύου SHE (Schools for Health in Europe), προτείνουν ρητά αφενός να εντοπίζεται η κατανάλωση τροφίμων στον χώρο του κυλικείου και αφετέρου οι τοπικές αρχές να μειώνουν τον αριθμό των καταστημάτων που διαθέτουν ανθυγιεινά προϊόντα πλησίον των σχολείων. Η συνεκτική, ενιαία αντιμετώπιση του σχολικού διατροφικού περιβάλλοντος είναι, επομένως, θεμελιωμένη στην ευρωπαϊκή εμπειρία δημόσιας υγείας.

7. Διαφοροποίηση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Η Κ.Υ.Α. αντιμετωπίζει, ως προς το μέγεθος μερίδας και τις προδιαγραφές, σχεδόν ενιαία τα κυκλεία της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι εξαιρέσεις είναι περιορισμένες και συγκεκριμένα η απαγόρευση μικρών στρογγυλών φρούτων και ξηρών καρπών στην πρωτοβάθμια για λόγους πνιγμονής και η διάθεση ξηρών καρπών και αφειψιμάτων μόνο σε γυμνάσια και λύκεια. Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. επικροτεί τις προβλέψεις ασφαλείας για την πρωτοβάθμια, οι οποίες είναι ορθές και αναγκαίες.

Επισημαίνει, ωστόσο, ότι οι δύο βαθμίδες παρουσιάζουν θεμελιωδώς διαφορετικά χαρακτηριστικά που δικαιολογούν μεγαλύτερη διαφοροποίηση των ποσοτικών ορίων:

- **Διαφορετικές ανάγκες και ηλικία:** ο μαθητής του δημοτικού (6-12 ετών) και ο έφηβος του λυκείου (15-18 ετών) έχουν ριζικά διαφορετικές θρεπτικές ανάγκες, σωματική διάπλαση και μέγεθος γεύματος.
- **Διαφορετική ενεργειακή δαπάνη:** ο έφηβος βρίσκεται σε φάση ταχείας ανάπτυξης και, κατά κανόνα, υψηλότερης σωματικής δραστηριότητας, με σημαντικά αυξημένες ενεργειακές απαιτήσεις σε σχέση με τον μικρό μαθητή.
- **Διαφορετικά πρότυπα κατανάλωσης:** ο έφηβος συχνά καταναλώνει το κυκλείο ως κύριο ενδιάμεσο γεύμα της ημέρας, ενώ ο μικρός μαθητής συμπληρώνει το γεύμα που φέρνει από το σπίτι.

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. προτείνει τη **διαφοροποίηση τόσο των ορίων μεγέθους μερίδας (γραμμαρίων) όσο και των ίδιων των επιτρεπόμενων ειδών ανά βαθμίδα**, με επιστημονική τεκμηρίωση από την Εθνική Επιτροπή Διατροφής, ώστε τόσο οι ποσότητες όσο και η σύνθεση των προϊόντων της δευτεροβάθμιας να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ενεργειακές και διατροφικές ανάγκες των εφήβων. Η ομοιόμορφη εφαρμογή χαμηλών ορίων ενδέχεται να αφήνει τον έφηβο διατροφικά ανικανοποίητο, ωθώντας τον εκ νέου προς τις εξωσχολικές πηγές που αναλύθηκαν ανωτέρω.

Η αρχή της διαφοροποίησης κατά ηλικία αναγνωρίζεται και διεθνώς. Οι ευρωπαϊκές κατευθυντήριες οδηγίες HEPS διατρέχονται από την αρχή της προσαρμογής στο στάδιο ανάπτυξης του παιδιού, ενώ στο μοντέλο της Ουαλίας προβλέπεται ρητά διαφοροποιημένη προσέγγιση για την πρωτοβάθμια (ενδεικτικά, αποκλειστική

προσφορά φρούτου στο διάλειμμα). Η Ελλάδα μπορεί να αξιοποιήσει αντίστοιχη, επιστημονικά τεκμηριωμένη διαβάθμιση.

8. Η μετατροπή των κυλικείων σε πλήρως τεκμηριωμένες «επιχειρήσεις τροφίμων»

Το άρθρο 4 παρ. 2 της Κ.Υ.Α. χαρακτηρίζει ρητά τα σχολικά κυλικεία ως «επιχειρήσεις τροφίμων» κατά την έννοια του Κανονισμού (ΕΚ) 178/2002 και τα υποχρεώνει να εφαρμόζουν το σύνολο των απαιτήσεων της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας για τα τρόφιμα. Είναι ακριβές ότι οι υποχρεώσεις αυτές δεν είναι, στη βάση τους, νέες· τα σχολικά κυλικεία αποτελούσαν ήδη «επιχειρήσεις τροφίμων» και υπάγονταν στις απαιτήσεις υγιεινής του Κανονισμού (ΕΚ) 852/2004, της εθνικής υγειονομικής διάταξης 47829/2017 και του Κανονισμού (ΕΕ) 1169/2011 για τα αλλεργιογόνα. Η Κ.Υ.Α., ωστόσο, επιφέρει ουσιώδη πρακτική μεταβολή: ρητοποιεί και απαριθμεί εξαντλητικά το σύνολο των υποχρεώσεων ειδικά για τα κυλικεία, καταργεί το ελαφρύτερο προϊσχύον ειδικό καθεστώς (υγειονομική διάταξη 81025/2013) και τις εντατικοποιεί, ενώ παράλληλα διευρύνει τη δυνατότητα διάθεσης ή και αυθημερόν παρασκευής σύνθετων τροφίμων, τα οποία συνεπάγονται αυξημένες απαιτήσεις ψυκτικής αλυσίδας, χειρισμού και τεκμηρίωσης. Έτσι, ακόμη και αν η νομική βάση προϋπήρχε, το πραγματικό κόστος και η πολυπλοκότητα της συμμόρφωσης αυξάνονται κατακόρυφα, μεταβάλλοντας στην πράξη τη φύση της καθημερινής λειτουργίας του κυλικείου.

Η νέα πραγματικότητα συνεπάγεται, για κάθε κυλικείο, τη συστηματική και διαρκή τήρηση των ακόλουθων:

- Σύστημα HACCP: ανάπτυξη, εφαρμογή και διατήρηση διαδικασιών βάσει των αρχών HACCP, με ανάλυση κινδύνων, καθορισμό κρίσιμων σημείων ελέγχου και ορίων, παρακολούθηση και διορθωτικές ενέργειες.
- Διαχείριση αλλεργιογόνων: τήρηση επικαιροποιημένης κατάστασης αλλεργιογόνων ουσιών και ενημέρωση του καταναλωτή πριν από τη διάθεση, σύμφωνα με το άρθρο 7 της Κ.Υ.Α. και τον Κανονισμό (ΕΕ) 1169/2011, τόσο για τα προσσκευασμένα όσο και για τα μη προσσκευασμένα τρόφιμα.
- Ιχνηλασιμότητα: δυνατότητα εντοπισμού της προέλευσης κάθε πρώτης ύλης και προϊόντος, με τήρηση παραστατικών και στοιχείων προμηθευτών.

- Αρχεία τεκμηρίωσης: αρχεία προσωπικού, νερού, καθαρισμού-απολύμανσης, απεντόμωσης-μυοκτονίας, θερμοκρασιών, πρώτων υλών και προμηθευτών.
- Πρωτόκολλα καθαρισμού: τεκμηριωμένα προγράμματα και αρχεία καθαρισμού και απολύμανσης χώρων, εξοπλισμού και σκευών.
- Έλεγχο θερμοκρασιών: συστηματική καταγραφή θερμοκρασιών συντήρησης (κάτω των 5°C για ευαλλοιώτα), θερμής διατήρησης (άνω των 60°C) και αναθέρμανσης (74°C για 15 δευτερόλεπτα), σύμφωνα με το άρθρο 5.
- Διαχείριση προμηθευτών: αξιολόγηση και τεκμηρίωση των προμηθευτών, διασφάλιση ότι τα προμηθευόμενα προϊόντα πληρούν τις προδιαγραφές του Παραρτήματος Ι.

8.1. Ειδικός υγειονομικός κίνδυνος: τρόφιμα υψηλού κινδύνου

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. στηρίζει ανεπιφύλακτα τον εμπλουτισμό της σχολικής διατροφής με θρεπτικά, πλούσια σε πρωτεΐνη τρόφιμα, όπως το βραστό κοτόπουλο και η γαλοπούλα, ο τόνος και το αυγό, καθώς και φρεσκοπαρασκευασμένα σάντουιτς και σαλάτες. Πρόκειται για επιλογές υψηλής διατροφικής αξίας, τις οποίες οι διαχειριστές των κυλικείων επιθυμούν να προσφέρουν στους μαθητές. Επισημαίνει, ωστόσο, ένα ουσιώδες πρακτικό ζήτημα ασφαλείας: τα τρόφιμα αυτά απαιτούν αυστηρή τήρηση ψυκτικής αλυσίδας, αποφυγή διασταυρούμενης επιμόλυνσης και ασφαλή χειρισμό, λόγω του αυξημένου μικροβιολογικού ή χημικού κινδύνου που μπορεί να εμφανίσουν σε περίπτωση πλημμελούς διαχείρισης.

Η Ομοσπονδία δεν ζητά την αφαίρεση των τροφίμων αυτών από τον κατάλογο· αντιθέτως, τα θεωρεί πολύτιμα και επιθυμεί τη διάθεσή τους. Ζητά να διασφαλιστούν οι προϋποθέσεις ώστε να προσφέρονται με πλήρη ασφάλεια: αδιάλειπτη ψυκτική αλυσίδα, σωστή θερμική επεξεργασία και αναθέρμανση, διαχωρισμός ωμών και μαγειρεμένων, κατάλληλος εξοπλισμός, επαρκής χώρος και εκπαιδευμένο προσωπικό. Με τις σωστές υποδομές και την κατάλληλη στήριξη, το σχολικό κυλικείο μπορεί να αποτελέσει το ασφαλέστερο δυνατό σημείο διάθεσης αυτών των τροφίμων, σαφώς ασφαλέστερο από τις ανεξέλεγκτες εξωσχολικές πηγές. Ακριβώς γι' αυτό, το ζήτημα δεν είναι αν θα προσφέρονται, αλλά πώς θα προσφέρονται με τον ασφαλέστερο τρόπο· στοιχείο που ενισχύει το αίτημα της Ομοσπονδίας για ρεαλιστική μεταβατική περίοδο, υποδομές και υποστήριξη, προς όφελος των ίδιων των μαθητών.

8.2. Η χωρική αδυναμία των κυλικείων

Οι ανωτέρω απαιτήσεις προσκρούουν σε μια αντικειμενική, φυσική πραγματικότητα: σύμφωνα με στοιχεία και αναφορές των σωματείων-μελών της Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ., σημαντικός αριθμός κυλικείων λειτουργεί σε εξαιρετικά περιορισμένους χώρους, σε ορισμένες περιπτώσεις της τάξεως των 2-3 τ.μ.. Ένας τόσο περιορισμένος χώρος δεν μπορεί φυσικά να φιλοξενήσει ταυτόχρονα χωριστές ζώνες ωμών και μαγειρεμένων τροφίμων, ψυγείο συντήρησης κάτω των 5°C, θερμοθάλαμο άνω των 60°C, εξοπλισμό αναθέρμανσης, νιπτήρα χειρών και υποδομή διαχωρισμού αλλεργιογόνων. Η απαίτηση πλήρους συμμόρφωσης σε τέτοιους χώρους δεν είναι ζήτημα προθυμίας ή κόστους, αλλά, σε πολλές περιπτώσεις, φυσικά ανέφικτη, και συνδέεται άμεσα με την αρχή της αναλογικότητας που αναπτύσσεται αμέσως κατωτέρω.

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. δεν αμφισβητεί την αναγκαιότητα της ασφάλειας των τροφίμων. Επισημαίνει όμως ότι η μετάβαση αυτή απαιτεί χρόνο, εξειδικευμένη υποστήριξη και πόρους, στοιχεία που συνδέονται άμεσα με τα αιτήματα της μεταβατικής περιόδου (ενότητα 4), της αναλογικότητας (ενότητα 9) και της στήριξης του κόστους συμμόρφωσης (ενότητα 10).

9. Η αρχή της αναλογικότητας

Η αρχή της αναλογικότητας, κατοχυρωμένη στο άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος και διάχυτη στο ενωσιακό δίκαιο, επιβάλλει κάθε επαχθές διοικητικό μέτρο να είναι κατάλληλο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, αναγκαίο και εν στενή εννοία ανάλογο, δηλαδή να μην επιβάλλει στον διοικούμενο βάρος δυσανάλογο προς το επιδιωκόμενο όφελος.

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. υποστηρίζει ότι η εφαρμογή ενός ενιαίου, αδιαφοροποίητου πλέγματος υποχρεώσεων σε όλα τα κυλικεία, ανεξαρτήτως μεγέθους, φύσεως δραστηριότητας και πραγματικού βαθμού επικινδυνότητας, εγείρει ζητήματα ορθής εφαρμογής της αρχής της αναλογικότητας. Το πλαίσιο HACCP και ασφάλειας τροφίμων σχεδιάστηκε κατά βάση για επιχειρήσεις με σύνθετη παρασκευή και χειρισμό τροφίμων και σύμφωνα και με την αρχή της ευελιξίας που διέπει το ενωσιακό δίκαιο τροφίμων, οφείλει να προσαρμόζεται στη φύση, το μέγεθος και τον πραγματικό κίνδυνο κάθε δραστηριότητας. Ένα μικρό σχολικό κυλικείο που διαθέτει κατά κύριο λόγο προσυσκευασμένα προϊόντα

παρουσιάζει αντικειμενικά διαφορετικό προφίλ κινδύνου από εκείνο μιας πλήρους μονάδας μαζικής εστίασης.

Η αναλογική προσέγγιση δεν σημαίνει χαλάρωση της ασφάλειας, σημαίνει κλιμάκωση των απαιτήσεων ανάλογα με τον πραγματικό κίνδυνο και τις αντικειμενικές δυνατότητες του χώρου. Είναι, για παράδειγμα, προφανώς δυσανάλογο να απαιτούνται οι ίδιες ακριβώς υποδομές (χωριστές ζώνες, πολλαπλά ψυκτικά και θερμαντικά μέσα) από έναν θάλαμο 3 τετραγωνικών μέτρων και από μια πλήρη μονάδα μαζικής εστίασης. Συγκεκριμένα, οι υποχρεώσεις τεκμηρίωσης πρέπει να είναι ανάλογες προς:

- Το μέγεθος της επιχείρησης: αριθμός απασχολούμενων, όγκος διακινούμενων προϊόντων, μέγεθος σχολικής μονάδας.
- Τη φύση της δραστηριότητας: διάθεση προσσκευασμένων προϊόντων έναντι επιτόπιας παρασκευής σύνθετων γευμάτων.
- Τον πραγματικό βαθμό επικινδυνότητας: τα ευαλλοίωτα και τα παρασκευαζόμενα επιτόπου τρόφιμα ενέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο από τα τυποποιημένα συσκευασμένα.

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. προτείνει την υιοθέτηση απλοποιημένων, τυποποιημένων διαδικασιών αυτοελέγχου (πάγιων διαδικασιών) για τα κυκλικά χαμηλού κινδύνου, κατά τα πρότυπα που ήδη προβλέπει η ενωσιακή νομοθεσία για τις μικρές επιχειρήσεις τροφίμων, με πλήρες σύστημα HACCP εκεί όπου ασκείται ουσιαστική παρασκευή. Η προσέγγιση αυτή εξυπηρετεί καλύτερα και τον ίδιο τον έλεγχο, εστιάζοντας τους πόρους εκεί όπου ο κίνδυνος είναι πραγματικός.

10. Το κόστος συμμόρφωσης

Στο προοίμιο της Κ.Υ.Α. (σημείο 21) αναφέρεται ότι, σύμφωνα με την εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας, δεν προκύπτει πρόσθετη δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού. Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. επισημαίνει με έμφαση μια θεμελιώδη διάκριση:

Η απουσία επιβάρυνσης του κρατικού προϋπολογισμού δεν συνεπάγεται απουσία επιβάρυνσης των διοικούμενων.

Το κόστος της συμμόρφωσης δεν εξαλείφεται, απλώς μετατοπίζεται εξ ολοκλήρου στις μικρές, οικογενειακές επιχειρήσεις των διαχειριστών κυλικείων. Πρόκειται για ουσιαστικό κόστος, τόσο εφάπαξ όσο και επαναλαμβανόμενο, το οποίο αναλύεται στον πίνακα του Παραρτήματος Ι.

Συνοπτικά, οι κατηγορίες κόστους περιλαμβάνουν:

- **Εξοπλισμό:** ψυχόμενες βιτρίνες έκθεσης, θερμοθαλάμους, φούρνους αναθέρμανσης, θερμομέτρα και μέσα καταγραφής θερμοκρασίας, με ενδεικτικό εφάπαξ κόστος που, κατά περίπτωση, μπορεί να κυμανθεί από αρκετές εκατοντάδες έως αρκετές χιλιάδες ευρώ ανά κυλικείο. Ο εξοπλισμός αυτός δεν αποτελεί σε όλες τις περιπτώσεις άμεση και ομοιόμορφη τυπική υποχρέωση, καθίσταται όμως στην πράξη αναγκαίος για τη διάθεση επαρκούς ποικιλίας προϊόντων και για τη διατήρηση της βιωσιμότητας του κυλικείου.
- **Σύστημα HACCP:** εκπόνηση μελέτης και εφαρμογή, με εφάπαξ και ετήσιο κόστος υποστήριξης και επικαιροποίησης.
- **Εκπαίδευση προσωπικού:** υποχρεωτική κατάρτιση σύμφωνα με την υπ' αρ. 110581/2025 υπουργική απόφαση, με κόστος ανά εκπαιδευόμενο και απώλεια εργατοωρών.
- **Πιστοποιητικά:** πιστοποιητικά υγείας του προσωπικού και λοιπά απαιτούμενα πιστοποιητικά.
- **Διοικητικό κόστος:** δημιουργία και τήρηση αρχείων τεκμηρίωσης, ενδεχόμενες εργαστηριακές αναλύσεις, όπου αυτές απαιτούνται από το σύστημα αυτοελέγχου ή υποδεικνύονται από την αρμόδια αρχή, αναλώσιμα, χρόνος διαχείρισης συστήματος.

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. επισημαίνει ότι το κόστος αυτό επιβαρύνει επιχειρήσεις που λειτουργούν με διατιμημένα προϊόντα (βλ. ενότητα 11) και, συνεπώς, με περιορισμένα περιθώρια κέρδους, ενώ λειτουργούν μόνο κατά τις ημέρες και ώρες λειτουργίας των σχολείων. Η μη αναγνώριση του κόστους αυτού στο στάδιο της κανονιστικής εκτίμησης συνιστά παράλειψη που πρέπει να θεραπευθεί. Η Ομοσπονδία προτείνει τη θέσπιση μέτρων στήριξης, και ιδίως:

- α. μέριμνα και κάλυψη από το κράτος του κόστους διαμόρφωσης των απαιτούμενων κτηριακών προδιαγραφών που απορρέουν από τις νέες υγειονομικές απαιτήσεις,

δεδομένου ότι οι υποδομές των σχολικών μονάδων ανήκουν στο Δημόσιο και τους ΟΤΑ και όχι στους διαχειριστές κυλικείων, και

- β. προγράμματος επιδότησης του απαιτούμενου εξοπλισμού (βλ. ενότητα 16, προτάσεις 10 και 11), ενδεχομένως μέσω συγχρηματοδοτούμενων πόρων ή πόρων των ΟΤΑ.

11. Διατιμημένα προϊόντα και όροι των συμβάσεων παραχώρησης

Τα προϊόντα που διατίθενται από τα σχολικά κυλικεία υπόκεινται σε καθεστώς διατίμησης, με ανώτατες τιμές που έχουν καθοριστεί διοικητικά. Η νέα Κ.Υ.Α. μεταβάλλει ριζικά το μείγμα των επιτρεπόμενων προϊόντων: μεταβάλλει το προϊόντικό μείγμα προς προϊόντα τα οποία, σε σημαντικές κατηγορίες, ενδέχεται να έχουν υψηλότερο κόστος προμήθειας ή/και περιορισμένη διαθεσιμότητα στη χονδρική αγορά.

Δημιουργείται έτσι ψαλίδα μεταξύ του αυξημένου κόστους προμήθειας των νέων συμμορφούμενων προϊόντων και των διατιμημένων τιμών πώλησης. Αν οι τιμές διάθεσης δεν αναπροσαρμοστούν ώστε να αντανακλούν το πραγματικό κόστος, η βιωσιμότητα των κυλικείων τίθεται σε κίνδυνο, με ενδεχόμενη συνέπεια την παύση λειτουργίας μονάδων, ιδίως σε μικρά σχολεία και σε απομακρυσμένες περιοχές, όπου ο τζίρος είναι ήδη οριακός.

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. προτείνει την **άμεση επανεξέταση και αναπροσαρμογή του καταλόγου διατιμημένων προϊόντων**, ώστε αυτός να εναρμονιστεί με το νέο μείγμα επιτρεπόμενων προϊόντων και να αντανακλά το πραγματικό κόστος προμήθειας, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την προσιτότητα των τιμών για τις οικογένειες και τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων.

Πέραν της διατίμησης, η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. επισημαίνει ότι το νέο πλαίσιο μεταβάλλει ουσιαδώς τους όρους με βάση τους οποίους συνήφθησαν οι ισχύουσες συμβάσεις παραχώρησης, οι οποίες είχαν κατακυρωθεί κατόπιν πλειοδοτικών διαγωνισμών υπό εντελώς διαφορετικά οικονομικά δεδομένα. Η ταυτόχρονη αύξηση του κόστους και η αναμενόμενη προσαρμογή της ζήτησης ανατρέπουν την οικονομική ισορροπία των συμβάσεων αυτών. Χωρίς να εγείρει εν προκειμένω συγκεκριμένη συμβατική αξίωση, η Ομοσπονδία θεωρεί ότι το ζήτημα της οικονομικής εξισορρόπησης των συμβάσεων

χρήζει αντιμετώπισης σε συνεργασία με τις αρμόδιες αναθέτουσες αρχές (τους Δήμους/Δημοτικές Επιτροπές και, όπου εξακολουθούν να υφίστανται, τις Σχολικές Επιτροπές, μετά την κατάργησή τους από 30.6.2024 βάσει του άρθρου 28 του ν. 5056/2023), ώστε να διασφαλιστεί η αδιάταρακτη και βιώσιμη συνέχιση της υπηρεσίας προς τους μαθητές.

11.1. Περιορισμός του μισθώματος και αποτροπή παύσης λειτουργίας

Η συσσώρευση αυξημένου κόστους συμμόρφωσης, μειωμένης ζήτησης και αμετάβλητων συμβατικών υποχρεώσεων δημιουργεί άμεσο κίνδυνο ασφυξίας και μαζικής παύσης λειτουργίας σχολικών κυλικείων, αποτέλεσμα που θα έπληττε πρωτίστως τους ίδιους τους μαθητές, καθώς πολλές σχολικές μονάδες θα έμεναν χωρίς οργανωμένο, ελεγχόμενο σημείο διάθεσης τροφίμων. Για την αποτροπή του ενδεχομένου αυτού, η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. προτείνει, για τις ενεργές και ισχύουσες συμβάσεις, τον περιορισμό του καταβλητέου μισθώματος στην κατώτατη τιμή εκκίνησης του πλειοδοτικού διαγωνισμού, όπως αυτή ορίζεται στο ισχύον πλαίσιο εκμίσθωσης και λειτουργίας των σχολικών κυλικείων (αρχικώς υπ' αρ. 64321/Δ4/2008 Κ.Υ.Α., όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, πλέον δε με την υπ' αρ. 153169/ΓΔ4/2024 Κ.Υ.Α., ΦΕΚ Β' 7201), για μεταβατική περίοδο προσαρμογής δύο έως τριών σχολικών ετών.

Το αίτημα αυτό διαθέτει στέρεο νομικό και πραγματικό έρεισμα, καθώς κατά την περίοδο της πανδημίας COVID-19, και ενόψει της αναστολής λειτουργίας των σχολικών μονάδων, η Πολιτεία αναγνώρισε ρητά τις έκτακτες συνθήκες και θέσπισε ειδικό μέτρο ελάφρυνσης για τα σχολικά κυλικεία: με την από 20.3.2020 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (ΦΕΚ Α' 68, άρθρο 37) και την από 1.5.2020 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (ΦΕΚ Α' 90, άρθρο 25) ανεστάλη η καταβολή των μισθωμάτων των κυλικείων εντός δημόσιων σχολικών μονάδων, από την 1^η Μαρτίου 2020 και για όσο διάστημα διήρκεσε η απαγόρευση λειτουργίας τους, με ρητή πρόβλεψη ότι για το διάστημα αυτό τα μισθώματα δεν οφείλονται. Είναι χαρακτηριστικό ότι το γενικό μέτρο της μείωσης κατά 40% του μισθώματος επαγγελματικής στέγης εξαίρεσε ρητά τα σχολικά κυλικεία, ακριβώς επειδή για αυτά είχε προβλεφθεί το ευνοϊκότερο μέτρο της πλήρους αναστολής. Η ριζική και μονομερής μεταβολή των όρων λειτουργίας μέσω της νέας Κ.Υ.Α. συνιστά ανάλογη έκτακτη και μη προβλέψιμη μεταβολή των συνθηκών, η οποία δικαιολογεί αντίστοιχη προσωρινή ελάφρυνση κατά τη διάρκεια της προσαρμογής.

11.2. Μεταρρύθμιση του διαγωνισμού: πέρα από το κριτήριο της τιμής

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. θεωρεί ότι η ίδια η λογική του διαγωνισμού πρέπει να αναθεωρηθεί. Μολονότι το ισχύον σύστημα μοριοδότησης αποδίδει ήδη μόρια και σε ποιοτικά κριτήρια (προϋπηρεσία, πιστοποίηση ΕΦΕΤ/ΕΟΠΠΕΠ, κοινωνικά κριτήρια), η οικονομική προσφορά εξακολουθεί να βαρύνει καθοριστικά, καθώς αποδίδεται ένα μόριο ανά ευρώ προσφοράς, χωρίς ανώτατο όριο, με αποτέλεσμα ο πλειοδοτικός χαρακτήρας να οδηγεί συστηματικά σε υπερβολικά υψηλά μισθώματα και, εν τέλει, σε μη βιώσιμες συμβάσεις. Υπό το νέο, απαιτητικότερο πλαίσιο, η λογική αυτή καθίσταται ασύμβατη με τη βιωσιμότητα της υπηρεσίας. Η Ομοσπονδία προτείνει την επαναστάθμιση των κριτηρίων, ώστε η τιμή να παύσει να είναι το καθοριστικό κριτήριο, ενδεικτικά με τη θέσπιση ανώτατου ορίου στα μόρια της οικονομικής προσφοράς, και την ενίσχυση των ποιοτικών κριτηρίων (επαγγελματική επάρκεια, εμπειρία, ποιότητα του προτεινόμενου προϊόντικού μείγματος, υγειονομική συμμόρφωση) στο νέο πλαίσιο.

11.3. Επαγγελματική επάρκεια και αδειοδότηση για την προστασία των μαθητών

Η μετατροπή των κυλικείων σε πλήρεις επιχειρήσεις τροφίμων (ενότητα 8) καθιστά αναγκαία την αναβάθμιση των προσόντων όσων αναλαμβάνουν τη λειτουργία τους. Πέραν της πιστοποίησης εκπαίδευσης χειριστών τροφίμων (ΕΦΕΤ/ΕΟΠΠΕΠ), η οποία ήδη απαιτείται και μοριοδοτείται, η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. προτείνει:

- α. τη θεσμοθέτηση ειδικού πιστοποιητικού «Διαχειριστή Σχολικού Κυλικείου»
- β. την κατάρτιση και υιοθέτηση αντίστοιχου επαγγελματικού περιγράμματος, και
- γ. την εκ του νόμου υποχρέωση κάθε συμμετέχοντος σε διαγωνισμό να διαθέτει άδεια άσκησης του επαγγέλματος.

Τα μέτρα αυτά δεν αποσκοπούν στον αποκλεισμό, αλλά στη διασφάλιση ότι η διαχείριση ενός ευαίσθητου σημείου διατροφής ανηλίκων ασκείται από καταρτισμένους και υπεύθυνους επαγγελματίες, δηλαδή στην προστασία της ίδιας της μαθητικής κοινότητας.

12. Voucher υγιεινής διατροφής: η κοινωνική διάσταση

Η μετάβαση προς ακριβότερα, υγιεινότερα προϊόντα εγείρει ένα ζήτημα κοινωνικής δικαιοσύνης που η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. αντιμετωπίζει ως καθοριστικής σημασίας. Εάν η υγιεινή διατροφή στο σχολείο γίνει ακριβότερη, υπάρχει υπαρκτός κίνδυνος να καταστεί προσιτή μόνο σε μέρος των μαθητών, αναπαράγοντας τις κοινωνικοοικονομικές ανισότητες ακριβώς εκεί όπου το κράτος επιδιώκει να τις αμβλύνει.

«Η υγιεινή διατροφή στο σχολείο πρέπει να αποτελεί δικαίωμα όλων των παιδιών και όχι προνόμιο που εξαρτάται από τις οικονομικές δυνατότητες κάθε οικογένειας.»

Με βάση την αρχή αυτή, η Ομοσπονδία προτείνει τη θέσπιση συστήματος voucher (διατροφικού κουπονιού) υγιεινής σχολικής διατροφής για μαθητές που προέρχονται από ευάλωτες και χαμηλοεισοδηματικές οικογένειες. Το voucher θα είναι εξαργυρώσιμο στα σχολικά κυλικεία αποκλειστικά για τα επιτρεπόμενα, συμμορφούμενα προϊόντα του Παραρτήματος Ι, εξυπηρετώντας ταυτόχρονα πολλαπλούς στόχους.

- Πρώτον, υπηρετεί τη δημόσια υγεία: διασφαλίζει ότι το όφελος της υγιεινής διατροφής φτάνει στα παιδιά που το έχουν περισσότερο ανάγκη και που είναι, στατιστικά, πιο εκτεθειμένα στους κινδύνους της κακής διατροφής.
- Δεύτερον, ενισχύει την κοινωνική συνοχή: αποτρέπει τη δημιουργία διατροφικού στιγματισμού και ανισοτήτων εντός της τάξης και εν γένει της σχολικής μαθητικής κοινότητας.
- Τρίτον, αντιμετωπίζει ευθέως την παιδική φτώχεια, η οποία αποτελεί υπαρκτό φαινόμενο και ουσιώδη παράγοντα ανισότητας στην πρόσβαση σε ποιοτική τροφή.

Πέραν του στοχευμένου voucher, και δεδομένου ότι το νέο μείγμα προϊόντων μεταβάλλει αισθητά το ημερήσιο κόστος της πρωινής σίτισης για το σύνολο των οικογενειών, η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. προτείνει να εξεταστούν και ευρύτερα, μεταβατικού χαρακτήρα μέτρα στήριξης της προσιτότητας κατά την πρώτη περίοδο εφαρμογής, ώστε η αναγκαία στροφή προς υγιεινότερα προϊόντα να μην προσκρούσει σε οικονομικό εμπόδιο και να γίνει ομαλά αποδεκτή από τη σχολική κοινότητα. Οι ευρωπαϊκές κατευθυντήριες οδηγίες HEPS συνιστούν ρητά στα σχολεία την παροχή δωρεάν ή φθηνών φρούτων, λαχανικών και γαλακτοκομικών, καθώς και «δράσεις πρωινού», ως αποτελεσματικά μέτρα

προαγωγής της υγιεινής διατροφής, προσέγγιση που ενισχύει την πρόταση της Ομοσπονδίας.

Το μέτρο αυτό μετατρέπει τη ρύθμιση από μια απλώς περιοριστική πολιτική σε μια θετική, ενισχυτική πολιτική δημόσιας υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης, με τον διαχειριστή του κυλικείου να λειτουργεί ως συνεργάτης της Πολιτείας στην υλοποίησή της.

13. Καμπάνια ενημέρωσης και αλλαγής διατροφικής συμπεριφοράς

Η εμπειρία διεθνώς καταδεικνύει ότι η απαγόρευση από μόνη της δεν αλλάζει διατροφική συμπεριφορά. Συχνά απλώς μετατοπίζει την κατανάλωση εκτός του ρυθμιζόμενου χώρου, όπως αναλύθηκε στις ενότητες 6 και 7. Η διαρκής αλλαγή επιτυγχάνεται μέσω της ενημέρωσης, της εκπαίδευσης και της διαμόρφωσης συνείδησης από την παιδική ηλικία.

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. προτείνει τον σχεδιασμό και την υλοποίηση συντονισμένης εθνικής καμπάνιας ενημέρωσης για την υγιεινή σχολική διατροφή, η οποία να ξεκινά από τη νηπιακή ηλικία και να διατρέχει όλες τις βαθμίδες, με τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων μερών:

- Τα Υπουργεία Υγείας και Παιδείας, που θέτουν τους στόχους πολιτικής και διαθέτουν τους θεσμικούς μηχανισμούς.
- Την Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. και τα μέλη της, που μπορούν να λειτουργήσουν ως σημεία ενημέρωσης και προβολής υγιεινών επιλογών εντός του κυλικείου.
- Τους γονείς και τους συλλόγους γονέων, χωρίς τη συνεργασία των οποίων καμία διατροφική πολιτική δεν μπορεί να εδραιωθεί στο οικογενειακό περιβάλλον.
- Την ευρύτερη σχολική κοινότητα, εκπαιδευτικούς, μαθητές, σχολικές επιτροπές, ώστε η υγιεινή διατροφή να ενσωματωθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ιδίως τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι μπορούν να διδάσκουν την αναγκαιότητα και τη χρησιμότητα της υγιεινής διατροφής ως στάση ζωής και κουλτούρα, από τη νηπιακή ηλικία.

Ο διαχειριστής του κυλικείου, ως καθημερινό σημείο επαφής με τον μαθητή, αποτελεί ιδανικό φορέα προβολής των υγιεινών επιλογών και μπορεί να συμβάλει ενεργά σε δράσεις ανάδειξης των νέων προϊόντων, εφόσον υποστηριχθεί κατάλληλα.

Η προσέγγιση αυτή ευθυγραμμίζεται πλήρως με τις ευρωπαϊκές κατευθυντήριες οδηγίες HEPS, οι οποίες αφιερώνουν διακριτά κεφάλαια στην αγωγή υγείας εντός του ωρολογίου προγράμματος, στη συστηματική ενημέρωση και συμμετοχή των γονέων, στον ρόλο των εκπαιδευτικών ως προτύπων, καθώς και σε δράσεις γευσιγνωσίας και εξοικείωσης των παιδιών με νέα υγιεινά προϊόντα. Πρόκειται για δοκιμασμένα εργαλεία αλλαγής διατροφικής συμπεριφοράς, τα οποία η Ελλάδα μπορεί να υιοθετήσει.

14. Διεύρυνση και επιστημονική επικαιροποίηση του καταλόγου προϊόντων

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. επισημαίνει ότι το αίτημα για επιστημονικά τεκμηριωμένη επικαιροποίηση του καταλόγου των επιτρεπόμενων προϊόντων δεν είναι νέο. Ήδη από τον Νοέμβριο του 2023, κατόπιν παραγγελίας του Σωματείου Σχολικών Κυλικείων Αττικής, ομάδα εργασίας Υγιεινολόγων (με επικεφαλής τον κ. Κ. Ντελέζο, Λέκτορα Υγιεινής Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής) εκπόνησε αναλυτική αιτιολογική έκθεση για τη διεύρυνση του καταλόγου προσφερόμενων προϊόντων, με πλήρη επιστημονική και βιβλιογραφική τεκμηρίωση. Η έκθεση αυτή δεν ελήφθη υπόψη κατά τη σύνταξη της παρούσας Κ.Υ.Α., παρότι αποτυπώνει πραγματικές διατροφικές ανάγκες της σύγχρονης μαθητικής κοινότητας και ευθυγραμμίζεται με τις διεθνείς κατευθυντήριες οδηγίες.

Ο εμπλουτισμός του καταλόγου είναι αναγκαίος για τρεις λόγους:

- α. ικανοποιεί τις ανάγκες μαθητών με ειδικές διατροφικές απαιτήσεις (δυσανεξίες, αλλεργίες, χορτοφαγία/vegan),
- β. ευθυγραμμίζεται με τις σύγχρονες επιστημονικές συστάσεις για περιορισμό ζάχαρης/κορεσμένων λιπαρών μέσω εναλλακτικών γλυκαντικών και φυτικών συστατικών, και
- γ. συμβάλλει στην αποτροπή στιγματισμού των παιδιών αυτών (ένταξη - βασική αρχή του Δικτύου Σχολείων για την Υγεία στην Ευρώπη).

14.1. Προϊόντα για μαθητές με ειδικές διατροφικές ανάγκες

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. προτείνει την ένταξη στον κατάλογο των ακόλουθων προϊόντων, με βάση την τεκμηριωμένη επιστημονική εισήγηση του 2023:

- Προϊόντα χωρίς γλουτένη: αρτοσκευάσματα, μπισκότα και σνακ από εναλλακτικά άλευρα (ρυζιού, καλαμποκιού, κινόα, φαγόπυρου), για μαθητές με κοιλιοκάκη ή δυσανεξία στη γλουτένη, και
- ρητή αποσαφήνιση και περαιτέρω διεύρυνση των ήδη προβλεπόμενων φυτικών ροφημάτων και φυτικών επιδορπίων, με συμπερίληψη μεγαλύτερης ποικιλίας προϊόντων που πληρούν τις προδιαγραφές

14.2 Εναλλακτικές επιλογές χαμηλής περιεκτικότητας σε ζάχαρη και λιπαρά

Στο πλαίσιο των ίδιων αρχών που διέπουν την Κ.Υ.Α. (περιορισμός ελεύθερων σακχάρων και κορεσμένων λιπιδίων), η Ομοσπονδία προτείνει την ένταξη προϊόντων που αξιοποιούν φυσικά γλυκαντικά μη θερμιδικής αξίας (κυρίως στέβια), προϊόντων χωρίς πρόσθετα σάκχαρα ή με εγκεκριμένα γλυκαντικά, αποκλειστικά κατόπιν ειδικής αξιολόγησης της Εθνικής Επιτροπής Διατροφής ως προς την καταλληλότητά τους για παιδιά και εφήβους:

- Σορμπέ και γρανίτες από φρέσκα φρούτα, χωρίς γαλακτοκομικά, ως υγιεινή εναλλακτική στο παγωτό, ιδιαίτερα για μαθητές με δυσανεξία στη λακτόζη, vegan, ή με διαβήτη.
- Μαύρη σοκολάτα παρασκευασμένη με εναλλακτικά γλυκαντικά (στέβια), η οποία διατηρεί τις ευεργετικές αντιοξειδωτικές ιδιότητες των πολυφαινολών του κακάο.
- Διεύρυνση και σαφέστερη ρύθμιση της ήδη προβλεπόμενης δυνατότητας χρήσης αλειμμάτων ξηρών καρπών, πλούσια σε καλά λιπαρά, πρωτεΐνη και φυτικές ίνες, απαραίτητα σε ένα ολοκληρωμένο σχολικό σάντουιτς.

14.3. Διεύρυνση των επιλογών ροφημάτων και πρωτεϊνικών τροφίμων

Επιπλέον, η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. προτείνει την επανεξέταση των επιτρεπόμενων ροφημάτων και πρωτεϊνικών επιλογών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση:

- Ροφήματα κακάο παρασκευασμένα με φυτικές συνθέσεις, χωρίς πρόσθετη ζάχαρη - με αναγνωρισμένες αντιοξειδωτικές ιδιότητες.
- Πράσινο τσάι ως ρόφημα χωρίς θερμίδες, με συστάσεις από διεθνείς οργανισμούς δημόσιας υγείας (Σχολή Δημόσιας Υγείας Harvard).
- Ρητή διευκρίνιση ότι στις επιτρεπόμενες κατηγορίες γάλακτος και τυριών περιλαμβάνονται, εφόσον πληρούν τις προβλεπόμενες προδιαγραφές, και προϊόντα κατσικίσιου ή μικτού γάλακτος, ως πιο εύπεπτη εναλλακτική στο αγελαδινό- και ως πηγή πρωτεΐνης υψηλής ποιότητας.
- Άπαχο, βραστό ή ψητό κοτόπουλο ως πρωτεϊνική επιλογή χαμηλότερων κορεσμένων λιπαρών, σε σύνθετα γεύματα.

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. προτείνει την επανεξέταση του Παραρτήματος Ι της Κ.Υ.Α. υπό το φως της επιστημονικής τεκμηρίωσης που έχει ήδη παρασχεθεί, με τη συμμετοχή της Εθνικής Επιτροπής Διατροφής, ακαδημαϊκών φορέων, της ίδιας της Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. και των σχετικών σωματείων, προκειμένου ο κατάλογος να εξυπηρετήσει στο μέγιστο τις πραγματικές διατροφικές ανάγκες όλων των μαθητών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με ειδικές διατροφικές απαιτήσεις.

15. Διεθνής εμπειρία και ευρωπαϊκά εργαλεία στήριξης

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. επιθυμεί να αναδείξει ότι η μετάβαση προς ένα υγιεινότερο σχολικό διατροφικό περιβάλλον έχει επιτευχθεί σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες όχι μέσω αιφνίδιας επιβολής, αλλά μέσω στήριξης, εργαλείων, σταδιακής εφαρμογής και εταιρικής σχέσης με τους φορείς που υλοποιούν την πολιτική. Η ελληνική πολιτική μπορεί να αντλήσει πολύτιμα διδάγματα από τα παραδείγματα αυτά.

15.1. Το ολλανδικό μοντέλο «De Gezonde Schoolkantine»

Στην Ολλανδία, το πρόγραμμα «De Gezonde Schoolkantine» (Υγιεινό Σχολικό Κυλικείο) του Εθνικού Κέντρου Διατροφής (Voedingscentrum) λειτουργεί από το 2003 και υποστηρίζει τα σχολεία να καταστήσουν το διατροφικό τους περιβάλλον υγιεινότερο με σταδιακές αλλαγές. Το μοντέλο βασίζεται σε κατευθυντήρια γραμμή εκπονημένη κατ' εντολή του Υπουργείου Υγείας, παρέχει δωρεάν εργαλεία αυτοελέγχου (Kantinescan, λίστες ελέγχου για κυλικεία και αυτόματους πωλητές) και προσφέρει εξατομικευμένες συμβουλές μέσω ειδικών συμβούλων. Καθοριστικό στοιχείο είναι ότι η σχετική

«Συμφωνία για το Υγιεινό Σχολικό Κυλικείο» συνυπογράφεται από το Υπουργείο Υγείας, το Voedingscentrum και τους ίδιους τους διαχειριστές/εταιρείες τροφοδοσίας, δηλαδή ο διαχειριστής αντιμετωπίζεται ως εταίρος και όχι ως απλός αποδέκτης κανόνων.

15.2. Οι ευρωπαϊκές οδηγίες HEPS και το δίκτυο SHE

Οι κατευθυντήριες οδηγίες HEPS, που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημόσιας Υγείας της Ε.Ε. και του δικτύου SHE (Schools for Health in Europe), στο οποίο η Ελλάδα συμμετέχει μέσω του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού, προσφέρουν πλούσια παραδείγματα καλής πρακτικής. Στην Ουαλία, το σχέδιο «Appetite for Life» στοχεύει ρητά να βοηθήσει «τα σχολεία, το προσωπικό των κυλικείων και την κυβέρνηση» από κοινού, ενώ η συγκρότηση ομάδας εργασίας προβλέπει τη συμμετοχή υπευθύνου τροφοδοσίας κυλικείων. Στο Βέλγιο, το σχέδιο «Healthy Eating at School» συγκρότησε δίκτυο που περιλάμβανε διευθυντές, μάγειρες σχολείων και επαγγελματίες υγείας, με οδηγό καλής πρακτικής για ισορροπημένα γεύματα. Στη Σκωτία, η πολιτική «Hungry for Success» συνοδεύτηκε από νομοθεσία και αναλυτικούς οδηγούς εφαρμογής.

Κοινό χαρακτηριστικό όλων των παραδειγμάτων είναι ότι οι πολιτικές αυτές, στις περισσότερες χώρες, αναπτύσσονται και χρηματοδοτούνται από την κυβέρνηση, υλοποιούνται σταδιακά και με συνολική («whole-school») προσέγγιση, και στηρίζονται στη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων, συμπεριλαμβανομένου του προσωπικού των κυλικείων. Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. προτείνει η ελληνική πολιτική να υιοθετήσει ανάλογη φιλοσοφία.

15.3. Ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία

Σε επίπεδο χρηματοδότησης, το ευρωπαϊκό σχολικό πρόγραμμα διανομής φρούτων, λαχανικών και γάλακτος (EU School Scheme) αποτελεί άμεσα αξιοποιήσιμο εργαλείο: στηρίζει τη διανομή υγιεινών προϊόντων σε μαθητές από τη νηπιακή έως τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με κατάλογο προϊόντων εγκεκριμένο από τις αρχές υγείας και γενικά χωρίς πρόσθετα σάκχαρα, αλάτι και λιπαρά, ενώ περιλαμβάνει και εκπαιδευτικά μέτρα. Είναι συγχρηματοδοτούμενο από την Ε.Ε. με εθνική συμμετοχή, και η Ελλάδα ήδη συμμετέχει. Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. προτείνει την αξιοποίηση και διεύρυνσή του με τα σχολικά κυλικεία ως σημεία διανομής, καθώς και τη διερεύνηση εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων (ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας) για την επιδότηση εξοπλισμού και κτηριακών υποδομών. Σημειώνεται ότι η σχετική ευρωπαϊκή

δραστηριότητα παραμένει ενεργή: το δίκτυο SHE εξακολουθεί να λειτουργεί, ενώ η πρωτοβουλία Schools4Health (2023-2025), χρηματοδοτούμενη από το πρόγραμμα EU4Health, προωθεί ενεργά τη συνολική («whole-school») προσέγγιση της υγείας.

16. Συγκεντρωτικές προτάσεις της Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ.

Συνοψίζοντας τα ανωτέρω, η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. υποβάλλει τις ακόλουθες δεκαεπτά συγκεκριμένες, εφαρμόσιμες προτάσεις:

1. Μεταβατική περίοδος. Θέσπιση μεταβατικής περιόδου ενός πλήρους σχολικού έτους, με πλήρη ισχύ από την έναρξη του σχολικού έτους 2027-2028 και ελέγχους συμβουλευτικού χαρακτήρα κατά τη μετάβαση.
2. Ερμηνευτική εγκύκλιος και πλαίσιο για τους αυτόματους πωλητές. Άμεση έκδοση εγκυκλίου που αποσαφηνίζει τους «τεκμηριωμένους λόγους», το αρμόδιο όργανο, τη διαδικασία και τα δικαιολογητικά, με προτεραιότητα στο επανδρωμένο κυλικείο, και καθορισμός νομικού-συμβατικού πλαισίου λειτουργίας ισοδύναμου με εκείνο της εκμίσθωσης σχολικού κυλικείου.
3. Ενιαίο πλαίσιο με γνώμονα την ασφάλεια. Διαμόρφωση ενιαίου πλαισίου σχολικής διατροφής που δεν εστιάζει αποκλειστικά στο κυλικείο, με ρύθμιση των εξωτερικών παραδόσεων (delivery) και της κίνησης των μαθητών κατά τις ώρες λειτουργίας για λόγους ασφάλειας και υγείας, και έκδοση μη δεσμευτικής καθοδηγητικής σύστασης προς τους γονείς για τα τρόφιμα που μεταφέρονται από το σπίτι.
4. Διαχωρισμός βαθμίδων. Διαφοροποίηση τόσο των ορίων μεγέθους μερίδας όσο και των επιτρεπόμενων ειδών μεταξύ πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με επιστημονική τεκμηρίωση.
5. Voucher και στήριξη προσιτότητας. Θέσπιση διατροφικού κουπονιού για μαθητές ευάλωτων οικογενειών, εξαργυρώσιμου στα κυλικεία αποκλειστικά για επιτρεπόμενα προϊόντα, και εξέταση ευρύτερων μεταβατικών μέτρων στήριξης της προσιτότητας κατά την πρώτη περίοδο εφαρμογής.
6. Πρότυπα έντυπα. Έκδοση τυποποιημένων εντύπων τεκμηρίωσης (αρχεία θερμοκρασιών, καθαρισμού, προμηθευτών, αλλεργιογόνων) από τη Διοίκηση, ώστε να μειωθεί το διοικητικό βάρος και να διασφαλιστεί η ομοιομορφία.

7. Οδηγός HACCP για σχολικά κυλικεία. Έκδοση επίσημου, απλοποιημένου οδηγού ορθής υγιεινής πρακτικής, προσαρμοσμένου στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τον βαθμό κινδύνου των σχολικών κυλικείων.
8. Ομάδα εργασίας με συμμετοχή της Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. Σύσταση μόνιμης ομάδας εργασίας των Υπουργείων Υγείας και Παιδείας με θεσμική συμμετοχή της Ομοσπονδίας, για την παρακολούθηση της εφαρμογής και την επίλυση πρακτικών ζητημάτων.
9. Επανεξέταση διατιμημένων προϊόντων. Αναπροσαρμογή του καταλόγου και των τιμών διατίμησης ώστε να αντανakλούν το πραγματικό κόστος των νέων συμμορφούμενων προϊόντων.
10. Κάλυψη κτηριακών αναγκών και επιδότηση εξοπλισμού. Κάλυψη από το κράτος του κόστους διαμόρφωσης των απαιτούμενων κτηριακών προδιαγραφών και θέσπιση προγράμματος επιδότησης του εξοπλισμού (ψυχόμενες βιτρίνες, θερμοθάλαμοι, φούρνοι), ιδίως για μικρά και απομακρυσμένα κυλικεία.
11. Οικονομική εξισορρόπηση των συμβάσεων. Επαναπροσδιορισμός των οικονομικών παραμέτρων των συμβάσεων παραχώρησης, σε συνεργασία με τις αρμόδιες αναθέτουσες αρχές (Δήμος/Δημοτικές Επιτροπές και, όπου υφίστανται, Σχολικές Επιτροπές), ώστε να αντανakλούν τα νέα δεδομένα κόστους και ζήτησης που προκύπτουν από την Κ.Υ.Α. και να διασφαλίζεται η βιώσιμη συνέχιση της υπηρεσίας.
12. Εθνικό πρόγραμμα υποστήριξης κυλικείων. Δημιουργία εθνικού προγράμματος στήριξης κατά το ολλανδικό και το πρότυπο HEPS/SHE, με δωρεάν οδηγό HACCP, συμβούλους, εργαλείο αυτοελέγχου και σταδιακή, συνολική («whole-school») εφαρμογή με τη συμμετοχή των κυλικειούχων.
13. Αξιοποίηση ευρωπαϊκών εργαλείων και πόρων. Αξιοποίηση του ευρωπαϊκού σχολικού προγράμματος (EU School Scheme), του δικτύου SHE και πόρων (ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας) για εξοπλισμό, κτηριακές υποδομές και διανομή υγιεινών προϊόντων μέσω των σχολικών κυλικείων.
14. Διεύρυνση καταλόγου προϊόντων. Επανεξέταση του Παραρτήματος Ι με συμπερίληψη προϊόντων για ειδικές διατροφικές ανάγκες, εναλλακτικών χαμηλής περιεκτικότητας σε ζάχαρη, αλειμμάτων ξηρών καρπών, σορμπέ/γρανιτών και

διευρυμένων επιλογών ροφημάτων, σύμφωνα με την επιστημονική εισήγηση Υγιεινολόγων του Νοεμβρίου 2023.

15. Περιορισμός μισθώματος ενεργών συμβάσεων. Για τις εν ενεργεία συμβάσεις, περιορισμός του καταβλητέου μισθώματος στην κατώτατη τιμή εκκίνησης του πλειοδοτικού διαγωνισμού κατά το ισχύον πλαίσιο εκμίσθωσης (64321/Δ4/2008, όπως ισχύει μετά την 153169/ΓΔ4/2024, ΦΕΚ Β' 7201), για μεταβατική περίοδο προσαρμογής δύο έως τριών σχολικών ετών, κατ' αναλογία προς την αναστολή καταβολής μισθωμάτων που θεσπίστηκε ειδικά για τα σχολικά κυκλεία κατά την πανδημία (ΠΝΠ 20.3.2020, ΦΕΚ Α' 68, άρθρο 37 και ΠΝΠ 1.5.2020, ΦΕΚ Α' 90, άρθρο 25).
16. Μεταρρύθμιση του διαγωνισμού. Επαναστάθμιση των κριτηρίων του διαγωνισμού ώστε η οικονομική προσφορά να παύσει να είναι καθοριστική (ενδεικτικά, ανώτατο όριο στα μόρια της τιμής) και ενίσχυση των ποιοτικών κριτηρίων (επαγγελματική επάρκεια, εμπειρία, ποιότητα προϊόντικού μείγματος, υγειονομική συμμόρφωση).
17. Επαγγελματική πιστοποίηση και αδειοδότηση. Θεσμοθέτηση πιστοποιητικού «Διαχειριστή Σχολικού Κυκλείου» και αντίστοιχου επαγγελματικού περιγράμματος, καθώς και υποχρεωτικής άδειας άσκησης επαγγέλματος για τους συμμετέχοντες στους διαγωνισμούς, για την προστασία της μαθητικής κοινότητας.

17. Καταληκτικές παρατηρήσεις

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. καταθέτει το παρόν υπόμνημα σε πνεύμα συνεργασίας και θεσμικής ευθύνης. Επαναλαμβάνει με έμφαση ότι στηρίζει πλήρως τους σκοπούς δημοσίου συμφέροντος που υπηρετεί η Κ.Υ.Α.: την προστασία της υγείας των μαθητών, την πρόληψη της παιδικής παχυσαρκίας και την προαγωγή υγιεινών διατροφικών συνηθειών από την παιδική ηλικία.

Η Ομοσπονδία και τα μέλη της δεν επιθυμούν να αντιπαρατεθούν στην Πολιτεία· επιθυμούν να αποτελέσουν τους πλέον αξιόπιστους συνεργάτες της και τους πρώτους εφαρμοστές της νέας πολιτικής. Οι διαχειριστές κυκλείων δεν είναι μέρος του προβλήματος της κακής διατροφής· είναι μέρος της λύσης. Αποτελούν τους

καθημερινούς εφαρμοστές της πολιτικής δημόσιας υγείας εντός των σχολικών μονάδων και διαθέτουν τη γνώση, την εμπειρία και τη βούληση να συμβάλουν στην επιτυχία της.

Οι προτάσεις που διατυπώνονται δεν αποσκοπούν στην αποδυνάμωση της ρύθμισης, αλλά στην ενίσχυση της εφαρμοσιμότητας, της αναλογικότητας και της κοινωνικής της δικαιοσύνης. Ένα πλαίσιο λειτουργικό, αναλογικό και κοινωνικά δίκαιο θα παράγει καλύτερα και διαρκέστερα αποτελέσματα για την υγεία των παιδιών από ένα πλαίσιο αυστηρό αλλά δυσεφάρμοστο.

Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. δηλώνει την ετοιμότητά της να συμμετάσχει άμεσα και εποικοδομητικά σε κάθε διαδικασία διαλόγου, και αναμένει την ανταπόκριση των αρμόδιων Υπουργείων προς την κατεύθυνση της θεσμοθέτησης μόνιμου διαύλου συνεργασίας. Με αμοιβαία καλή πίστη, η σχολική διατροφική πολιτική μπορεί να καταστεί υπόδειγμα επιτυχούς συνεργασίας Πολιτείας και κοινωνικών εταίρων προς όφελος της νέας γενιάς.

Με τιμή,

Για το Διοικητικό Συμβούλιο της Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΜΑΣΤΡΑΝΤΩΝΑ ΜΥΡΣΙΝΗ

Η ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΤΣΙΡΙΔΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑ

Παράρτημα Ι: Πίνακας ενδεικτικού κόστους συμμόρφωσης

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει ενδεικτικές εκτιμήσεις κόστους ανά κυλικείο. Τα ποσά είναι κατά προσέγγιση και ποικίλλουν σημαντικά ανάλογα με το μέγεθος του σχολείου, την υφιστάμενη υποδομή, τη γεωγραφική θέση και την ένταση της δραστηριότητας. Παρατίθενται για την ανάδειξη της τάξης μεγέθους της επιβάρυνσης και όχι ως οριστικά κοστολόγια.

Κατηγορία κόστους	Περιγραφή	Ενδεικτικό εφάπαξ	Ενδεικτικό ετήσιο
Ψυχόμενες βιτρίνες	Βιτρίνες έκθεσης ευαλοϊώτων κάτω των 5°C	€800-2.500	-
Θερμοθάλαμοι	Διατήρηση ζεστών προϊόντων άνω των 60°C	€500-1.500	-
Φούρνος αναθέρμανσης	Φούρνος μικροκυμάτων / θερμού αέρα	€150-600	-
Όργανα μέτρησης	Θερμόμετρα, θερμογράφοι, μέσα καταγραφής	€50-300	€30-80
Σύστημα HACCP	Εκπόνηση μελέτης, εφαρμογή, ετήσια υποστήριξη	€400-900	€100-400
Εκπαίδευση προσωπικού	Παράβολο ΕΦΕΤ €50 + σεμινάριο (ΥΑ 110581/2025) ανά άτομο	€100-150	-
Πιστοποιητικά υγείας	Ανά εργαζόμενο, περιοδική ανανέωση	€40-80	€40-80
Αρχεία / αναλώσιμα	Έντυπα τεκμηρίωσης, μέσα καθαρισμού, υλικά	€100-400	€150-400
Εργαστηριακές αναλύσεις (κατά περίπτωση)	Δειγματοληψίες / μικροβιολογικοί έλεγχοι	-	€100-300
Ενδεικτικό σύνολο	Τάξη μεγέθους ανά κυλικείο	€2.000-6.000	€400-1.300

Σημείωση: Τα ποσά αποτελούν ενδεικτικές εκτιμήσεις αγοράς. Η Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. είναι στη διάθεση των Υπουργείων για την από κοινού εκπόνηση τεκμηριωμένης μελέτης κόστους.

Παράρτημα ΙΙ: Διάταξη Κ.Υ.Α. / Στρέβλωση / Πρόταση

Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ.

Ο ακόλουθος πίνακας αντιστοιχίζει κάθε κρίσιμη διάταξη της Κ.Υ.Α. με το πρακτικό πρόβλημα που εντοπίζεται και με τη συγκεκριμένη πρόταση της Ομοσπονδίας.

Διάταξη Κ.Υ.Α.	Στρέβλωση	Πρόταση Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ.
Άρθρο 11 - Έναρξη ισχύος	Δημοσίευση 2.6.2026, λίγο πριν το κλείσιμο των σχολείων, ανέφικτη συμμόρφωση έως Σεπτέμβριο 2026.	Μεταβατική περίοδος ενός σχολικού έτους (πλήρης ισχύς 2027-2028) με συμβουλευτικούς ελέγχους.
Άρθρο 2 παρ. 4 - Αυτόματοι πωλητές («τεκμηριωμένοι λόγοι»)	Αόριστη έννοια, ανασφάλεια δικαίου, αποκλίνοσες ερμηνείες, άνιση μεταχείριση, ασαφές πλαίσιο λειτουργίας.	Ερμηνευτική εγκύκλιος με σαφή κριτήρια και διαδικασία, προτεραιότητα στο επανδρωμένο κυλικείο, και νομικό-συμβατικό πλαίσιο ισοδύναμο της εκμίσθωσης κυλικείου.
Άρθρο 6 + Παράρτημα Ι - Επιτρεπόμενα προϊόντα	Ρύθμιση μόνο του κυλικείου· ανεξέλεγκτη είσοδος τροφίμων (delivery, εξωτερικά, κίνηση μαθητών) με κίνδυνο για την ασφάλεια.	Ενιαίο πλαίσιο με γνώμονα την ασφάλεια, ρύθμιση delivery και κίνησης μαθητών, μη δεσμευτική σύσταση προς γονείς για τρόφιμα από το σπίτι, έμφαση στην ενημέρωση.
Παράρτημα Ι - Μέγεθος μερίδας και είδη	Σχεδόν ενιαία όρια και είδη για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια, παρά τις διαφορετικές ανάγκες.	Διαφοροποίηση γραμμαρίων και ειδών ανά βαθμίδα με επιστημονική τεκμηρίωση.
Άρθρο 4 παρ. 2 - «Επιχειρήσεις τροφίμων» / HACCP	Ρητή και εκτεταμένη απαρίθμηση υποχρεώσεων, χωρίς επαρκή εφαρμοστική εξειδίκευση ως προς την αναλογική προσαρμογή τους ανάλογα με το μέγεθος, τη δραστηριότητα και τον κίνδυνο κάθε κυλικείου	Αναλογική κλιμάκωση, απλοποιημένες πάγιες διαδικασίες για χαμηλό κίνδυνο· οδηγός HACCP, πρότυπα έντυπα.
Προϊμίο σημείο 21 - «Καμία δαπάνη»	Μηδενική δαπάνη για το κράτος, αλλά ουσιώδες κόστος (εξοπλισμός, κτηριακά) για τις μικρές επιχειρήσεις.	Κάλυψη κτηριακών προδιαγραφών από το κράτος, πρόγραμμα επιδότησης εξοπλισμού, αναγνώριση του κόστους συμμόρφωσης.
Καθεστώς διατίμησης (συναφές)	Αυξημένο κόστος νέων προϊόντων έναντι σταθερών διατιμημένων τιμών, κίνδυνος βιωσιμότητας.	Επανεξέταση και αναπροσαρμογή καταλόγου διατιμημένων προϊόντων.
Κοινωνική διάσταση (συναφές)	Κίνδυνος η υγιεινή διατροφή να γίνει ακριβή και άνιση μεταξύ μαθητών.	Voucher για ευάλωτες οικογένειες και ευρύτερα μεταβατικά μέτρα προσιτότητας.
Διαδικασία έκδοσης	Απουσία διαβούλευσης με τους άμεσους εφαρμοστές.	Μόνιμη ομάδα εργασίας Υπουργείων-Π.Ο.Κ.ΔΙ.Σ. για την παρακολούθηση της εφαρμογής.
Όροι συμβάσεων παραχώρησης (συναφές)	Ανατροπή της οικονομικής βάσης των συμβάσεων που κατακυρώθηκαν με πλειοδοτικό διαγωνισμό.	Οικονομική εξισορρόπηση των συμβάσεων σε συνεργασία με τις αναθέτουσες αρχές (Δήμοι/Δημοτικές Επιτροπές).

Παράρτημα Ι - Τρόφιμα υψηλού κινδύνου / χώρος	Πολύτιμα αλλά απαιτητικά στον χειρισμό τρόφιμα (κοτόπουλο/αυγό/τόνος) σε χώρους ~3 τ.μ., χωρίς υποδομές, δυσχερής η ασφαλής προσφορά τους. Ο κατάλληλος εξοπλισμός καθίσταται λειτουργικά αναγκαίος ακόμη και όπου δεν επιβάλλεται οριζόντια, διότι χωρίς αυτόν το κυλικείο περιορίζεται σε μη ανταγωνιστικό φάσμα προϊόντων.	Ρεαλιστική μεταβατική περίοδος, υποδομές και αναλογικές, κλιμακούμενες κατά κίνδυνο/χώρο απαιτήσεις.
Μοντέλο μισθώματος (συναφές)	Σύμβαση κυλικείου ανά μαθητή vs αυτόματος πωλητής ανά τ.μ.· άνιση κερδοφορία για το ίδιο εμπόρευμα.	Εξίσωση πλαισίου πωλητών και οικονομική εξισορρόπηση των συμβάσεων.
Διεθνής/ευρωπαϊκή εμπειρία	Η ελληνική ρύθμιση στηρίζεται στην επιβολή χωρίς συνοδευτική στήριξη.	Υιοθέτηση μοντέλων στήριξης (Ολλανδία, HEPS/SHE) και ευρωπαϊκών πόρων (EU School Scheme, ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης).
Μίσθωμα ενεργών συμβάσεων	Αμετάβλητο μίσθωμα υπό αυξημένο κόστος/μειωμένη ζήτηση· κίνδυνος ασφυξίας και λουκέτων.	Περιορισμός στην κατώτατη τιμή εκκίνησης του πλειοδοτικού διαγωνισμού για 2-3 έτη προηγούμενο: αναστολή μισθωμάτων κυλικείων (ΠΝΠ 2020).
Χαρακτήρας διαγωνισμού	Πλειοδοτικός· η τιμή (1 μόριο/€, χωρίς πλαφόν) βαρύνει καθοριστικά, οδηγώντας σε μη βιώσιμες συμβάσεις.	Επαναστάθμιση κριτηρίων (πλαφόν στα μόρια τιμής)· ενίσχυση ποιοτικών κριτηρίων.
Επαγγελματική επάρκεια	Απουσία απαίτησης εξειδικευμένων προσόντων για διαχείριση σημείου διατροφής ανηλίκων.	Πιστοποιητικό «Διαχειριστή Σχολικού Κυλικείου», επαγγελματικό περίγραμμα και υποχρεωτική άδεια άσκησης επαγγέλματος.

Πηγές και παραπομπές

Ενωσιακό δίκαιο

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 178/2002
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 852/2004
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1169/2011
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1308/2013, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/791

Εθνική νομοθεσία και κανονιστικές πράξεις

- Κ.Υ.Α. Δ1β/Γ.Π.οικ. 21739/2026 (ΦΕΚ Β' 3060/2.6.2026)
- ν. 2520/1940 (Α' 273)
- ν. 4025/2011 (Α' 228), άρθρο 43, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4075/2012 (άρθρο 58) και τον ν. 5034/2023 (άρθρο 118).
- ν. 4235/2014 (Α' 32) και ν. 4442/2016 (Α' 230).
- ν. 5056/2023 (Α' 163), άρθρο 28
- Υγειονομική διάταξη 47829/2017 (ΦΕΚ Β' 2161)
- Υγειονομική διάταξη 81025/2013 (ΦΕΚ Β' 2135), όπως τροποποιήθηκε με την 96605/2013 (Β' 2800)
- Υ.Α. 110581/2025 (ΦΕΚ Β' 2161/6.5.2025) και Εγκύκλιος 1497/11.2.2026
- Κ.Υ.Α. 64321/Δ4/2008 (ΦΕΚ Β' 1003), όπως τροποποιήθηκε (111526/Δ4/2010, Φ2/1553/129578/Δ1/2016) και με την Κ.Υ.Α. 153169/ΓΔ4/2024 (ΦΕΚ Β' 7201).

Μέτρα περιόδου πανδημίας COVID-19

- Π.Ν.Π. της 20.3.2020 (ΦΕΚ Α' 68), άρθρο 37
- Π.Ν.Π. της 1.5.2020 (ΦΕΚ Α' 90), άρθρο 25
- ν. 4683/2020: κύρωση της Π.Ν.Π. της 20.3.2020

Ευρωπαϊκή εμπειρία και εργαλεία πολιτικής

- Κατευθυντήριες οδηγίες HEPS (Healthy Eating and Physical Activity in Schools), 2009, χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Δημόσιας Υγείας της Ε.Ε., απόδοση στα ελληνικά από το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού.

- Δίκτυο SHE (Schools for Health in Europe), από το 1991, ευρωπαϊκή πλατφόρμα προαγωγής της υγείας στα σχολεία, υποστηριζόμενη από τον Π.Ο.Υ.
- Πρωτοβουλία Schools4Health (2023-2025), χρηματοδότηση από το πρόγραμμα EU4Health.
- Πρόγραμμα «De Gezonde Schoolkantine» (Υγιεινό Σχολικό Κυλικείο), Εθνικό Κέντρο Διατροφής Ολλανδίας (Voedingscentrum).
- Ντελέζος Κ., Τσαμουργέλη Α., Δαφνή Μ., Τζιντζιτς Α. (2023). Αιτιολογική Έκθεση Διεύρυνσης Καταλόγου Προσφερόμενων Προϊόντων Σχολικού Κυλικείου. Ομάδα Εργασίας Υγιεινολόγων, κατόπιν παραγγελίας του Σωματείου Σχολικών Κυλικείων Αττικής, Αθήνα, 15 Νοεμβρίου 2023.